

LEGIONÁŘSKÝ

2/2023

Směr

Na počest padlým
legionářům ve Francii

Oslavy vítězství
ve světové válce

Vladivostocká skupina
a boj s bolševiky

Z činnosti
legionářských jednot

LAST TRAIN HOME

Vydej se na strastiplný návrat do vlasti skrze válkou zničenou pustinu.

Zažij příběh inspirovaný skutečnými událostmi a vel jednotce československých vojáků mířících v obrněném vlaku do vlasti přes nekonečné sněhové pláně Sibíře, rozdělené válkou Rudé a Bílé armády.

Bojuj ve strategických misích, spravuj svou posádku a zásoby, pokračuj kupředu, a... přežij!

Počítačová hra na téma československých legií, která vzniká i za podpory Československé obce legionářské, již v roce 2023 v prodeji!

Více na:

lasttrainhome.thqnordic.com

THQ NORDIC

KVĚTEN

Výročí konce druhé světové války v Evropě **2–3**

Hold hrdinům a obětem povstání v Praze **4**
 Památce popravených na Kobyliské střelnici **4**
 Pietní ceremonie na Olšanských hřbitovech **5**
 Tereziánská tryzna 21. května 2023 **6–7**
 Pouť ČsOL – Ostravsko 2023 **8–11**
 78. výročí osvobození Bruntálu **12**
 Těm, co se nevrátili **12**
 Kladenští legionáři si připomněli 78. výročí osvobození Československa **13**
 Piety na Novojičínsku u příležitosti výročí konce války **14**
 Važme si daru svobody **15**

TRADICE

Padlým v Artois **16–17**
 Pamětní deska Karla Bezdíčka se vrátila do Trutnova **18–19**
 Vzpomínková pouť do Francie **20–23**
 Vladivostocká skupina – 105. výročí vypuknutí bojů s bolševiky **24–30**

Nesmieme zabudnúť **31**

STALO SE

Na českém velvyslanectví v Římě byly představeny nové publikace **32**
 104 let od tragédie v Ivanke pri Dunaji **33**
 Památce Josefa Balabána **33**
 Odhalení pamětní desky pplk. MUDr. Ludvíku Klegovi **34–35**

Příběhy našich ukrajinských přátel **36–39**

ČINNOST JEDNOT

Den Bystřice se vydařil **40**
 Krajské ocenění pro jednotu ČsOL **40**
 Vzpomínka na americké letce u Boršova **41**
 Vzpomínka na americké letce pod zámek Konopiště **41**
 Legionáři na olomouckém Běhu pro Paměť národa **42**
 Výstava BARIUM v Hradci Králové **42**
 Obrana národa – minulost a současnost **43**
 Z činnosti novojičínské jednoty v jarních měsících **44–45**
 Bambifest 2023 **45**
 Sjezd knihovníků v Malynivce **46**
 Připomínka oběti Karla Šimka **47**
 5. ročník memoriálu Ludvíka Darovce **48**
 Střelecký memoriál v Břidličné **49**
 Střelecké klání tachovské jednoty **50**
 Na Olomoucké muzejní noci **50**
 IV. konference na téma historie cla, celnictví a finanční stráže **51**
 Výročí muže 28. října **51**
 Den s Armádou ČR **52**
 IX. ročník Memoriálu Augustina Rebce zná své vítěze **53**
 Slavnosti svobody 2023 a POKOS na Písecku **54–55**

INFORMACE

Rekonstrukce a prodej parní lokomotivy 433.025 **56**

Výročí konce druhé světové války v Evropě

MO ČR a red

U Národního památníku na Vítkově se 8. května dopoledne uskutečnil pietní akt k 78. výročí ukončení druhé světové války v Evropě. Památku padlých hrdinů, kteří položili život za naši vlast, uctili u hrobu Neznámého vojína prezident republiky Petr Pavel, nejvyšší představitel státu, Ministerstva obrany ČR, Armády ČR, váleční veteráni i desítky lidí. ČsOL zastupoval její předseda br. Pavel Budinský

Mezi hosty nechyběli zástupci vlády, obou komor parlamentu, diplomatického sboru, dále druhováleční i novodobí veteráni a řada dalších významných osobností politického i společenského života. Resort obrany reprezentovali ministryně Jana Černochová a náčelník Generálního štábu Armády ČR generál Karel Řehka.

Pietní akt zahájila přehlídka nastoupených jednotek, kterou společně provedli prezident republiky v doprovodu ministryně obrany. Poté zazněla státní hymna a za zvuků chorálu Ktož sú boží bojovníci byly přineseny historické prapory. Následovalo položení věnců k památníku u sochy

Jana Žížky. Jako první položil věnec k hrobu Neznámého vojína prezident republiky v doprovodu náčelníka své vojenské kanceláře, po něm se poklonili předsedkyně a předseda obou parlamentních komor a premiér. Následovala ministryně obrany s náčelníkem Generálního štábu AČR, pražský primátor a kardinál, následovaní zástupci ČsOL, sokolů a vojenských přidělců.

Za zvuků signálu Večerka drželi přítomní minutu ticha a vojáci vypálili čestnou salvu. Prezident Petr Pavel v projevu uvedl, že úcta k padlým by se neměla stávat obětí šířitelů ruské propagandy: „Generace tehdejších sovětských vojáků nese odpovědnost za to, čím je dnešní Rusko. Úcta k padlým by se neměla stávat obětí dnešních nadšených šířitelů ruské propagandy, jako jsou Noční vlci, nebo jejich čeští podporovatelé. Jejich aktivity nemají s pietou nic společného a jsou spíše zneuctěním památky těch, kteří položili své životy,“ prohlásil Pavel. Připomněl také, že země, jejíž jméno nesly hlavní síly, které se podílely na osvobození Československa, tedy 1., 2. a 4. ukrajinský sbor, je dnes sama objektem agrese jedné z tehdejších vítězných mocností – Ruska. Konflikt na Ukrajině podle prezidentových slov připomíná rozsahem a mírou destrukce bojiště 2. světové války. „Nejhorsí je nepoučit se. Jsem velice hrdý na to, že ČR od prvních dní války na Ukrajině ji velice intenzivně podporuje,“ zdůraznil Petr Pavel.

Po projevu prezidenta republiky následoval slavnostní pochod nastoupených jednotek, během něhož nad Vítkovem přeletěly dvojice podzvuků L-159 a stíhaček JAS-39 Gripen.

Trojice bojových vrtulníků Mi-24/35 na obloze vytvořila trikoloru v národních barvách.

Podle ministryně obrany Jany Černochové je dnes možná důležitější než v minulosti připomínat si 8. květen 1945. „Protože dnešek, a vlastně už i ten loňský rok, je nejen oslavou vítězství, ale i mementem. Mementem pro nás všechny, kdo vnímáme, že jsme měli jako Česká republika obrovské štěstí a mohli se stát součástí NATO,“ konstatovala. ČR je tak podle jejích slov pod ochranou Severoatlantické aliance, a na rozdíl od jiných zemí, které to štěstí neměly, si na ni (ČR) „jen tak někdo netroufne“.

Válku na Ukrajině podle ní nikdo nechce prodlužovat, Ukrajina na druhou stranu nemůže obětovat nic z toho, na co má historické právo. „Pokud zde někdo hovoří o míru, o cestách k dosažení míru, jsem všemi deseti pro, abychom i my jako Česká republika přispívali k nějakému mírovému řešení. Ale ne za cenu toho, že Ukrajina bude muset vydat nějaké území, které je její. To nepřichází v úvahu a vlastně by to popřelo všechny oběti, které tam od začátku válečného konfliktu jsou.“ ■

Hold hrdinům a obětem povstání v Praze

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Ve spolupráci s hlavním městem Prahou, Ministerstvem obrany ČR, Posádkovým velitelstvím Praha a Ústřední hudbou AČR uspořádala Československá obec legionářská v pátek 5. května tradiční dopolední pietu při Staroměstské radnici v Praze. Pietní akt již tradičně pomyslně zahajuje připomínky povstání českého lidu v hlavním městě.

Po položení květinových darů k pamětní desce povstalců na budově radnice vystoupil s úvodním projevem primátor hlavního města Prahy pan Bohuslav Svoboda, který vyzdvihl zásluhy generála Karla Kutlvašra coby velitele povstání a připomněl i to, že tento vynikající legionář a voják byl dlouhé roky vězněn komunistickým totalitním režimem. Následovaly projevy vzácných hostů piety. Za Senát Parlamentu ČR vystoupil s projevem místopředseda pan Tomáš Czernin, kterého s projevem následoval místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pan Jan Skopec. K dalším hostům patřila rovněž místopředsedkyně PSP ČR paní Klára Dostálová, zástupce náčelníka GŠ AČR pan brig. gen. Petr Lančí, slovenskou stranu zastupoval přidělenec obrany SR v Praze pan genmjr. Miroslav Kocián. Se závěrečným slovem za ČsOL vystoupil řídící tajemník ČsOL br. Milan Mojžíš, který rovněž připomněl: „Bez povstání československých občanů v Praze a na českém a moravském venkově by se poslední dny války odvíjely jinak, a přinesly by mnohem větší oběti na civilním obyvatelstvu.“

Poté, co bratr Mojžíš přítomným poděkoval za účast, zahrála Ústřední hudba AČR českou státní hymnu. Po ní se vzácní

hosté přesunuli do Křížové kaple Staroměstské radnice, kde položením květinových darů k ohořelému kříži v tichosti uctili památku obětí pražského povstání.

Za účasti předních představitelů státu se v poledne konala pieta před budovou Českého rozhlasu, kde bylo uctěno hrdinství a oběť obránců Československého rozhlasu, jehož vysílání bylo klíčové pro zahájení i další průběh květnového povstání v Praze. ČsOL zastupoval na pietě tajemník pro organizaci br. Jiří Filip. ■

Památce popravených na Kobyliské střelnici

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Letos podruhé organizovala Československá obec legionářská tradiční pietu v areálu Kobyliské střelnice, kterou nacisté v době německé okupace za druhé světové války přeměnili na popraviště, na němž bylo podle neúplných seznamů popraveno přinejmenším 755 lidí.

Na úvod pietního aktu byly položeny účastníky květinové dary a po minutě ticha a přivítání vzácných hostů

vystoupila s projevem místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR paní Olga Richterová, která rovněž uvedla: „Připomínáme si tak dnes všechny, kteří v těchto místech zaplatili životem za odvahu postavit se za principy a hodnoty, jež nás dělají lidmi. Vzdáváme úctu Josefu Mašinovi, Františce Plamínkové, Vladislavu Vančurovi a mnoha dalším nevinným obětem včetně dětí, na nichž se zde nacisté krutě mstili. Všem obětem totality, které nejen zde trpěly. A i díky jejich statečnosti se mohla obnovit česká demokracie. Slovy Vančurovými: „Po čase zimním přichází jaro, po beznaději vzniká naděje, po hrůzách noci zasnívá den.““

S projevem následně vystoupil předseda Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu Parlamentu ČR pan Pavel Fischer, který připomněl význam protinacistického odboje a boje za svobodu a demokracii, a dále citoval slova Františky Plamínkové, političky, novinářky a feministky, která byla na Kobyliské střelnici zavražděna nacisty 30. června 1942: „Demokracie není lehká; demokracie žádá převýchovu nás všech, žádá vnitřní kázeň, abychom se – jednotlivci v rodině, ve společnosti, ve straně, v národě, ve státě – sami dovedli omezovat v tom, co nutné druhé dráždí, zneklidňuje, abychom tedy i společensky vytvářeli

předpoklady klidného, rozšafného dohovoru! A nad tím vším – v hlubině našeho přesvědčení, musí být: že všichni mají stejné právo na život, a že toto právo někomu brát, znamená hřešit proti principu života, a že jsme všichni, celé lidstvo, na jedné lodi, kterou buď budeme společně řídit – anebo všichni s ní utoneme!”

Na závěr vystoupil s projevem za ČsOL br. Viktor Šinkovec, vedoucí projektu Péče o válečné veterány, který mimo jiné

připomněl, že na Kobylické střelnici byly vražděny i děti, včetně dvou chlapců z Lidic. Rezort obrany, který spolupracoval na pořádání piety, zastupovala vrchní ředitelka sekce majetkové paní Marta Kopecká, AČR reprezentoval ředitel KVV Praha plk. gšt. Roman Tkačik a Městskou část Praha 8 její starosta pan Ondřej Gros. Děk za spolupráci patří Posádkovému velitelství Praha a Ústřední hudbě AČR, která na závěr piety zahrála státní hymnu. ■

Pietní ceremonie na Olšanských hřbitovech

text br. Jiří Filip

foto ses. Marcela Volfová

V neděli 7. května v dopoledních hodinách pořádala ČsOL na vojenském pohřebišti Olšanských hřbitovů v Praze ceremoniál, jenž se skládá z celkem devíti pietních aktů, jejichž prostřednictvím je uctěna památka padlých spojeneckých vojáků druhé světové války, obětem z řad pražských barikádníků, občanů Prahy 4, ale i památka generálů Karla Klapálka a Karla Kutlvašra u jejich hrobů.

Před zahájením ceremoniálu se předseda ČsOL br. Pavel Budinský přivítal s řadou vzácných hostů, mezi něž patřili místopředseda Senátu PČR pan Tomáš Czernin, ministryně pro vědu, výzkum a inovace paní Helena Langšádlová, chargée d'affaires Velvyslanectví Ukrajiny pan Vitalij Usatyj, poslankyně a poslanci PSP ČR, primátor hlavního města Prahy pan Bohuslav Svoboda, státní tajemník MO pan Petr Vančura, první zástupce náčelníka GŠ AČR pan genpor. Ivo Střecha, přidělenec obrany SR pan genmjr. Miroslav Kocián, zástupce

náčelníka VKPR – velitel Hradu plk. gšt. Petr Cupák a pověřený ředitel KVV hlavní město Praha pan pplk. Pavel Kácl.

Za vynikající součinnosti Posádkového velitelství Praha a Ústřední hudby AČR se v následujících více než dvou hodinách uskutečnily piety na pohřebišti Commonwealthu, Sovětské armády, Bulharské armády, Pražských barikádníků, dále u pomníků obětí z Prahy 4, pomníku příslušníků RAF, ale rovněž u pomníku prvního odboje a v neposlední řadě u hrobů výše uvedených generálů. ■

text ses. Eva Armeanová
foto Stanislav Pítr, Jiří Skála, Jitka Krňanská, Edita Volková

Terezínská tryzna 21. května 2023

Tryzna je hlavní vzpomínkovou akcí k uctění památky obětí nacistické genocidy v letech okupace. Koná se každoročně vždy třetí neděli v květnu na závěr Mezinárodních pamětních dní odboje jako odkaz tzv. Buchenwaldské přísahy. Jejím obsahem bylo prohlášení osvobozených vězňů koncentračního tábora Buchenwald v roce 1945, že neustanou v připomínání válečných událostí, dokud nebudou vymýceny všechny kořeny nacismu. Na Národním hřbitově se nachází celkem 2 386 jednotlivých hrobů umučených vězňů a několik pylonů, pod nimiž jsou pochovány zpopelněné ostatky dalších tisíců mužů, žen i dětí, kteří zde našli v letech 1940–45 smrt. Celkem je zde pohřbeno na deset tisíc osob.

Program letošní tryzny začal nástupem Čestné stráže a hudby. Poklonit se památce umučených vězňů přišel prezident Petr Pavel, předseda Senátu PČR Miloš Vystrčil, předsedkyně Poslanecké sněmovny ČR Markéta Pekarová Adamová a další význační zástupci politického a veřejného života, diplomatických sborů, židovských

organizací. Nechyběli pamětníci, legionáři, sokolové, skauti, baráčníci a zástupci veřejnosti.

Za Československou obec legionářskou položili věnec místopředseda ČsOL Tomáš Pilvousek a Viktor Šinkovec. Za kladenské legionáře Eva Armeanová, Stanislav Pítr, Ivo Bedrna, Helena Ganická, Miroslava a Stanislav Čížkovi. Po položení

věnců a květin zazněla česká hymna a s úvodním slovem vystoupil ředitel Památníku Terezín Jan Roubínek. Hlavní projev přednesl prezident ČR Petr Pavel. Za přeživší promluvil Ján Hanák ze Žiliny, který se dostal do Terezína jako devítileté dítě a měl štěstí, že se dočkal konce války. Následovala křesťanská a židovská modlitba. Na závěr vystoupil dívčí pěvecký sbor z Litoměřic. Tryzna byla ukončena odnesením státní vlagy a odchodem Čestné jednotky Hradní stráže.

Při zpáteční cestě jsme navštívili klášter v Doksanech, komentovaná prohlídka mladého průvodce byla velmi

zajímavá. Kladenští legionáři jezdí do Terezína každý rok a tradičně s námi jezdí také zástupci XVII. župy baráčníků Františka Holého Slaný v čele s rychtářkou Zdeňkou Srbovou.

Místo, kde se dnes nachází Národní hřbitov, bylo do léta 1945 polem. Po skončení druhé světové války bylo toto místo vybráno k důstojnému uložení ostatků osob zemřelých nejen v Malé pevnosti, ale i v nedalekém ghettu a v koncentračním táboře v Litoměřicích.

Nezapomínáme! ■

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová, br. Petr Tolar

Pout' ČsOL – Ostravsko 2023

Vzpomenout 78. výročí osvobození, na kterém se po boku sovětské Rudé armády podíleli příslušníci 1. československé samostatné tankové brigády v SSSR, uctít památku padlých, jakož i setkat se s členy místních jednot a podpořit jejich činnost, se vypravila delegace Československé obce legionářské ve dnech 27. až 30. dubna 2023. Vzpomínková pout' na Ostravsko se konala za podpory Ministerstva obrany České republiky.

Ve čtvrtek 27. dubna odpoledne dovezl autobus ministerstva obrany účastníky výpravy do centra Ostravy, kde se v hotelu Mercure konala večerní recepce se zástupci jednot ČsOL z Moravskoslezského kraje za účasti předsedy ČsOL br. Pavla Budinského, ředitele Krajského vojenského velitelství Ostrava plukovníka Jaroslava Medka, válečné veteránky ses. Dany Milatové, bývalé příslušnice 1. československého armádního sboru, a dalších hostů

z řad legionářské Obce. Setkání bylo využito k předání ocenění za dlouholetou záslužnou činnost, když Pamětní medaili ČsOL I. stupně obdržel br. Václav Krejčí. Program společného večera zpestřila přednáška br. Martina Lokaje a dalších členů Jednoty ČsOL Ostrava 1 o stejnokrojích československých vojáků z východní fronty, včetně praktických ukázek. Zbytek večera byl neformálním setkáním legionářů z různých jednot

byl br. Jiří Francírek. Pietní zastavení začala příznačně u památníku osvobození u Sudic, kde českoslovenští tankisté poprvé překonali hranice a vstoupili na území dnešní České republiky. Součástí tohoto památníku je sovětský tank T-34 na podstavci.

U kostela sv. Stanislava v Bolaticích již na legionářské poutníky čekal pan starosta a místní školáci. Dvě žákyně také v rámci pietního aktu recitovaly básně, ostatní zaujatě naslouchali. Pomník, ke kterému účastníci položili květinové dary, připomíná československé tankisty, kteří v bojích u Bolatic během dubna 1945 položili životy.

Další zastavení bylo ve Štítině, nejdříve u malého pomníku oběti válečného zločinu, československého vojáka Ivana Kubince. Ten byl 18. dubna 1945 během bojů o Štítinu Němci zajat a umučen přibitím na vrata. Kubincovu památku legionáři uctili také na jeho hrobě, na štítinském hřbitově. Ve Štítině pochopitelně nemohla chybět zastávka u pomníku generála Heliodora Píky, legionáře z první světové války, velitele československé vojenské mise v SSSR z let druhé světové války a oběti komunistického režimu. Delegaci ČsOL před Píkovým rodným domem uvítal pan starosta a následně odvedl zpět ke hřbitovu, kde před pomníkem obětí první světové války vystoupili žáci místní školy s pásmem lidových tanců a písní.

a koutů naší republiky. Na odchod si pak účastníci setkání mohli vzít některou ze svíček, které členové jednoty Ostrava 1 připravili, a zapálit ji přímo naproti vstupu do hotelu, kde stojí pomník věnovaný padlým hrdinům bitvy u Zborova.

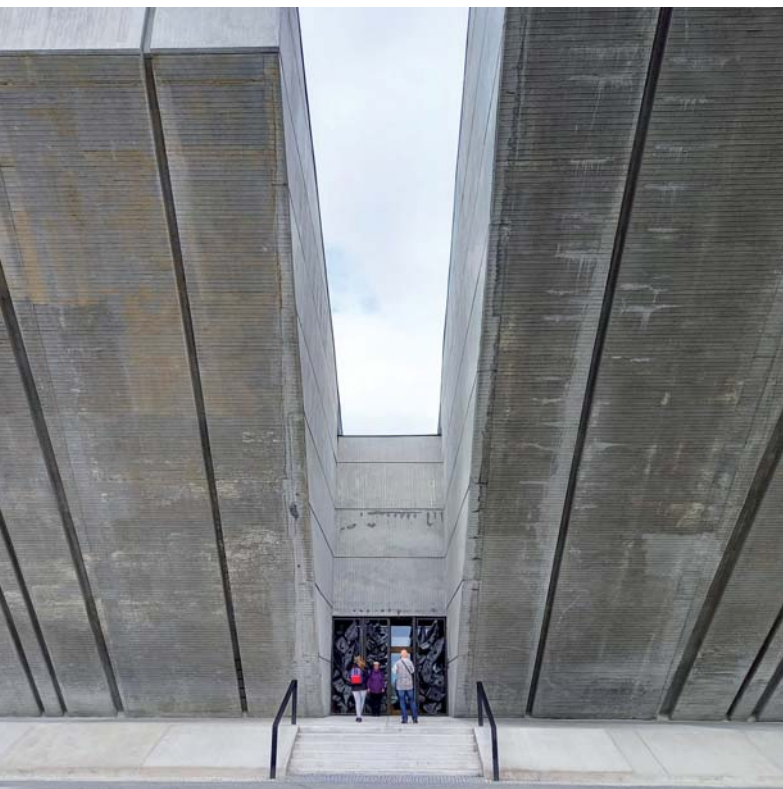
Samotné putování po stopách bojů 1. československé samostatné tankové brigády v rámci Ostravské operace začalo další den, v pátek 28. dubna ráno. Erudovaným průvodcem

Na hřbitově v Dolní Lhotě se nachází netypický hrob československých tankistů padlých 27. dubna 1945. Mohyly nad hroby vojáků doplňují trosky jejich stroje, části pancíře a hlavě kanónu. Také zde proběhl pietní akt za účasti paní starostky a dětí z místní základní školy, které zazpívaly několik písní. Boje okolo Dolní Lhoty byly velice těžké, jak dokládala i další zastávka. Tou byl pomník osvobození v Čavisově. Obec se nachází na výšině a pro československé a sovětské tankisty se jednalo o velice náročnou část jejich bojové cesty. Pomník je zde doplněn sovětskou houfnicí ráže 122 mm. Za účasti místní starostky zde byly položeny květinové dary.

K dalšímu pietnímu místu nebylo možné dojet autobusem, poutníci se tedy vydali pěšky od obchodního parku Avion k řece Ostravici. U železničního mostu, v místě zvaném Korýtko, se od roku 2005, díky válečnému veteránovi br. Mikuláši Končickému, nachází kamenný pomník. Ten upomíná na to, že právě v těchto místech překročili českoslovenští tankisté 30. dubna 1945 řeku při cestě do centra Ostravy.

Krátká zastávka u Městského stadionu Ostrava-Vítkovice zavedla účastníky poutní cesty k malému pomníku, neboť právě zde se po osvobození Ostravy dislokovala 1. československá samostatná tanková brigáda a cvičila nové členy posádek. Poslední zastavení bylo na vítkovickém hřbitově, kde poutníci navštívili hroby dvou výrazných postav veteránského hnutí na Ostravsku – Mikuláše Končického a Rudolfa Pešky. Také zde proběhly skromné piety a položení kytic.

Program na sobotu 29. dubna byl vyčleněn na seznámení s novou expozicí čerstvě zrekonstruovaného Národního památníku II. světové války v Hrabyni. Ke slavnostnímu otevření, kterého se účastnil i předseda ČsOL, došlo jen před pár dny a poutníci tak přijeli na vůbec první otevřací víkend. Nová expozice je velice povedená a její návštěvu lze každému jen doporučit. Kromě prohlídky působivé expozice legionáři vykonali také dva menší pietní akty, u vystavených prstí z bojišť i koncentračních táborů ve vstupní aule a u symbolického hřbitova (panteonu) sovětských a československých obětí druhé světové války, který se u památníku nachází.

Během soboty se poněkud pokazilo počasí, ale většinu členů výpravy to neodradilo od prohlídky linie opevnění u Darkoviček. Výletní den byl zakončen návštěvou hornického muzea Landek Park v Petřkovicích u Ostravy. Tamní expozice o důlním záchranářství patří k největším svého druhu na světě a doplňuje ji památník záchranářů, kteří zahynuli ve službě. Návštěvníci také sestoupili do dolu Anselm, kde absolvovali komentovanou prohlídku.

Poslední den poutě – neděle 30. dubna – byl vyvrcholením vzpomínkových shromáždění. V den 78. výročí osvobození Ostravy zakončili poutníci ČsOL sérii pietních aktů svou cestu po místech spojených s Ostravskou operací roku 1945 v samotném městě. Coby čestná stráž v historických stejnokrojích se k poutníkům připojili členové Jednoty ČsOL Ostrava 1, jejíž předseda br. Martin Lokaj se ujal role průvodce.

První dvě ranní piety se uskutečnily na Ústředním hřbitově Slezská Ostrava. A to u pomníku věnovaného obětem holokaustu a u pomníku „Hrdinové neumírají“, který je věnován obětem z řad protinacistického odboje. Nápis na druhém zmiňovaném by měl být mementem pro věčné časy.

Hlavní pieta proběhla v devět hodin u Památníku Rudé armády v Komenského sadech, v Moravské Ostravě. K položení květinových darů se vedle delegace Ústředí ČsOL připojily také jednoty ČsOL Ostrava 1, Ostrava 2 a Opava, zástupci Města Ostravy, ředitel Krajského vojenského velitelství

Ostrava a místní váleční veteráni, zapojení do projektu Péče ČsOL o válečné veterány. Po položení květin k hlavnímu památníku se legionáři odebrali ještě ke hrobu československého tankisty rusínského původu Stepana Vajdy, který padl 6. dubna 1945 u Tworkówa.

Následoval přesun legionářské delegace k radnici Slezské Ostravy, kde bylo nejdříve vzpomenu na československého tankistu ukrajinského původu Ivana Ahepjuka, který padl při osvobození Ostravy 30. dubna 1945. Poté došlo na památník příslušníků 1. československé samostatné tankové brigády v SSSR. Ten tvoří pamětní deska, umělecké reliéfy a hlavně sovětský tank T-34 s číselným označením 051. Zde byly položeny květiny na památku československých vojáků, kteří se po boku sovětské Rudé armády zasloužili o osvobození města na řece Ostravici. Právě přechod přes Ostravici byl v dubnu 1945 možný pouze přes jediný most. Dnes tento most nese jméno mladého odbojáře Miloše Sýkory, který jej měl dle legendy uchránit před odpálením Němci. Jisté je, že Sýkora u mostu

o svůj mladý život přišel a tak jeho památku, jako připomínku i dalších ostravských obyvatel, kteří se na osvobození svého města aktivně podíleli, legionáři uctili položením květin u Sýkora pomníku vedle mostu a u pamětní desky.

Poslední zastavení autobusu s legionářskou výpravou proběhlo v parku Československých letců. Zde se nachází pomník věnovaný příslušníkům 1. československé smíšené letecké divize v SSSR, kteří se rovněž zapojili do bojů Ostravské operace. Teprve rok tento pomník doplňuje nový památník, který je věnován novodobým válečným veteránům. Tvoří jej tři otáčivé kruhy s nápisy autentických citátů ze vzpomínek, dopisů a telefonátů účastníků zahraničního nasazení ozbrojených sil po roce 1989. U nejmladšího ostravského památníku tak letošní vzpomínková pouť ČsOL na Ostravsko skončila. Delegace ČsOL při ní projela tisíc kilometrů a uctila památku tisíců vojáků, kteří v roce 1945 vybojovali československému lidu osvobození z německé okupace. Nezapomínáme. ■

78. výročí osvobození Bruntálu

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLU „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE J. ČAPKA“

V neděli 7. května 2023 si členové a příznivci Jednoty ČsOL v Bruntálu „34. pěšího pluku střelce J. Čapka“ připomněli 78. výročí osvobození Bruntálu, Československa a ukončení druhé světové války v Evropě.

Zástupci obce legionářské položili věnec na pohřebišti vojáků Rudé armády na starém hřbitově. Tichou vzpomínkou uctili památku všech, kteří se podíleli na osvobození našeho města a Československa od německé okupace.

V pondělí 8. května 2023 se zástupci Jednoty ČsOL v Bruntálu zúčastnili pietní akce na místě bývalého zajateckého tábora v Lomnici u Rýmařova, kde byli vězněni a umírali polští a sovětské vojáci.

Těm, co se nevrátili

br. Bohumír Tomášek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Jako každý rok, i letos se sešla skupina lidí kolem autora památníku pana Vopaleckého, kteří si připomínají letce z RAF, kteří se nevrátili z operačních letů, ale nejen ty. Pieta se uskutečnila 5. května.

Vzpomněli jsme i na ty, kteří se sice vrátili, ale nebyli tehdejším režimem kladně vnímáni a mnozí trpěli za to,

že bojovali za demokracii a svobodu západněji. O tom promluvil i ředitel Jihočeského muzea pan Štangel, náměstkyně primátorky paní Kudláčková i bývalý primátor Českých Budějovic pan Talíř. Pietního aktu se rovněž účastnili příznivci JEEP Club Č. Budějovice, válečný veterán mise UNPROFOR a další příznivci.

Kladenští legionáři si připomněli 78. výročí osvobození Československa

text ses. Eva Armeanová, předsedkyně jednoty
foto ses. Jitka Krňanská a br. Stanislav Pitr

Dne 6. května 2023 se zástupci Jednoty ČsOL v Kladně zúčastnili pietní vzpomínky v obci Brandýsek, kde byla uctěna památka obětí 2. světové války u místních pomníků. Dne 7. května 2023 jsme uskutečnili pietní akty v Kladně. Nejprve jsme položili věnec a zapálili svíčku u pomníku ve Vodárenské ulici. Předsedkyně kladenské jednoty ČsOL ses. Eva Armeanová slavnostně předala Pamětní medaili ČsOL III. stupně dlouholeté člence ses. Danuši Draškovičové. Následoval pietní akt u pomníku Rudoarmějce v ulici Milady Horákové, dále u pomníku na kladenském hřbitově a poslední pietní akt proběhl u pomníku na Bressoně, kde je uvedeno devět jmen civilních obětí.

HLUBOCE SE SKLÁNÍME NAD PAMÁTKOU VŠECH PADLÝCH, KTERÍ SE ZAPOJILI DO BOJŮ ZA OSVOBOZENÍ NAŠÍ REPUBLIKY. ČLENOVÉ ČESKOSLOVENSKÉ OBCE LEGIONÁŘSKÉ NIKDY NEZAPOMENOU NA JEJICH HRDINSTVÍ.

Piety na Novojičínsku u příležitosti výročí konce války

ses. Emilie Bartoňová

JEDNOTA ČsOL V NOVÉM JIČÍNĚ

Tak, jak postupně byly osvobozovány obce a města v našem okrese, tak se podle dat konaly i pietní akce u pomníků s položením květin a věnců, doprovázeny hymnami, a to nejen českou, ale i československou. Zástupci měst a obcí, stejně jako členové Jednoty ČsOL v Novém Jičíně a dalších organizací i spolků, tak uctili památku všech těch, kteří za naši svobodu položili své životy.

V dnešní době je snaha i o přepisování dějin. Je nám líto, že i ve školách je jen málo místa na to, aby naše mládež znala

všechno to, za co se ve válce bojovalo, abychom žili. Je už jen malý počet těch, kteří jsou ještě přímými účastníky války. Vážíme si jich a věříme, že v paměti národa zůstanou i nadále a náš dík formou vzpomínek a právě těchto pietních akcí – bude žít a připomínat hrůzy válek.

Žít v míru s láskou v srdci – to bylo to, za co padlo tolik lidských životů, nemůžeme dopustit nové válečné konflikty, které nemají smysl. ■

Vážme si daru svobody

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

Do posledního místa byl v neděli 30. dubna 2023 zaplněn kostel Povýšení svatého Kříže v Bystřici nad Olší, kde se uskutečnila zádušní mše za oběti obou světových válek. Na panelech v kostele byl umístěn seznam všech 182 obětí, ale také tragické osudy Bystřičanů, kteří zahynuli na frontách první a druhé světové války, v koncentračních táborech, v Katyni a těch, kteří byli zavražděni gestapem v obci. Některé fotografie zde byly zveřejněny poprvé.

Hlavní kaplan Armády ČR plk. gšt. Jaroslav Knichal přítomným ve svém velmi emotivním kázání rovněž sdělil: „Je třeba vnímat autenticitu lidského života a lásky – vážme si daru svobody. Ve svém srdci dnes nesu jednoho vojáka, kterého jsem před 15 lety doprovázel při návratu z Afghánistánu, a právě 30. dubna roku 2008 jsem byl oznamovat rodičům jeho úmrtí. O to víc si uvědomuji, co znamená lidský život... Vyprošuji Vám všem pokoj, mír, radost ze života a Boží požehnání.“

Na závěr starosta obce Roman Wróbel poděkoval plk. gšt. Jaroslavu Knichalovi za službu a připomněl, že se zádušní mše koná v roce šestistého výročí první písemné zmínky o Bystřici. Po mši byly položeny věnce a květiny k pomníkům padlých a k pamětní desce odbojářů MUDr. Jaroslava Míčka a Jana Heczka, kteří byli zavražděni gestapem 25. března 1945. ■

Padlým v Artois

br. Tomáš Pilvousek a br. Jiří Kratochvíl

Okamžik slavnostního odhalení památníku 9. května 1936 za účasti generálů Čily, Kutlvašera a Bláhy, starosty Trutnova Liebiga a okresního hejtmána JUDr. Vorla. (archiv Michala Součka)

Původní umístění památníku v areálu Krkonošských kasáren Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“. (archiv Michala Součka)

Celkový pohled na pamětní desku praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdíčka osazenou na kamenu z krkonošského mramoru. (archiv ČsOL)

V dubnu roku 2020 se do veřejného prostoru dostala těžko uvěřitelná zpráva. Ve sklepeních Městského muzea v Jaroměři byl objeven původní bronzový odlitek pamětní desky praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdíčka, který byl odhalen 9. května 1936 v areálu Krkonošských kasáren v Trutnově. Nález cenného artefaktu tak oživil aktivitu Československé obce legionářské o znovuoživení památníku v podkrkonošské metropoli.

HISTORIE PAMÁTNÍKU

Hraničářský prapor 2, útvar čs. branné moci určený pro službu v pohraničí na Trutnovsku, obdržel v roce 1932 čestné přízvisko „Roty Nazdar“. Stalo se tak na popud Kruhu starodružníků, který si přál uchovat odkaz původních legionářských jednotek i v nové čs. branné moci. Trutnovský hraničářský prapor se tak stal hrdým nositelem tradice slavné roty Nazdar. Od roku

Momentka z poválečného odhalení za účasti zástupců Jednoty ČsOL v Trutnově a veteránů bývalé roty Nazdar. (archiv Muzea Podkrkonoší v Trutnově)

1934 pak trutnovští hraničáři každoročně slavili 9. květen, den výročí bitvy u Arrasu, jako svůj praporeční svátek.

V květnu roku 1935 se v Trutnově uskutečnily velkolepé oslavy 20. výročí arraské bitvy. Během nich byla Kruhem francouzských legionářů iniciována myšlenka, že by odkaz příslušníků roty Nazdar měl být připomenut trvalým uměleckým dílem. Zanedlouho poté dostal návrh konkrétní podobu: pamětní deska praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdíčka a jeho padlých druhů v boji u Artois osazená na kamenném podstavci.

Autorem návrhu desky se stal sklářský výtvarník a příslušník Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“, četař aspirant Božetěch Medek. Po zajištění finančních prostředků nutných k výrobě byla bronzová deska o hmotnosti 186 kg odlita ve slévárně pana Herrmanna v Poříčí u Trutnova. Podstavec desky byl tvořen kamenem z krkonošského mramoru z lomu u Hřibčích bud. Dne 9. května 1936, v den praporečního svátku, byla deska slavnostně odhalena na nádvoří Krkonošských kasáren.

V létě roku 1938 byl hraničářský prapor přesunut do Krkonoš. Trutnovští hraničáři, jakožto nositelé tradice roty Nazdar, si pamětní desku přemístili do svého nového působiště. Deska byla instalována v areálu nově vybudovaných Bezdíčkových kasáren v Bedřichově u Špindlerova mlýna, konkrétně před budovou III (velitelství). Zde ovšem vydržela krátce.

Poválečná podoba památníku odhaleného na identickém místě 11. května 1947. Památník byl zničen v průběhu 50. let. (archiv Muzea Podkrkonoší v Trutnově)

Čestnou stráž ve stejnokrojích příslušníků roty Nazdar a Hraníčářského praporu 2 „Roty Nazdar“ stáli členové Jednoty ČsOL v Mladé Boleslavi a Hradci Králové

Na počátku října 1938 musela být bedřichovská posádka vlivem mnichovských a berlínských událostí evakuována. Deska byla nejprve odvezena k náhradní rotě praporu do Jičína a posléze do Josefova, který se stal poslední posádkou praporu. V Josefově hraničáře zasáhly tragické události z března 1939 a následný zánik čs. branné moci.

Deska, ponechaná Hraníčářským praporem 2 „Roty Nazdar“ v roce 1939 v Josefově, byla po skončení války považována za zničenou Němci. Po osvobození byla Jednotou ČsOL v Trutnově iniciována a zrealizována myšlenka obnovy památníku na původním místě, tj. na nádvoří Krkonošských kasáren. V kasárenském areálu byl toho času umístěn I. prapor Pěšího pluku 22 „Argonského“. Slavnostní odhalení nového památníku ve zjednodušené podobě, který byl tvořen žulovou deskou se jmény padlých příslušníků roty Nazdar v boji u Artois, proběhlo 11. května 1947. Ani tento památník se do dnešních dnů nedochoval, byl zničen pravděpodobně krátce po únorovém převratu v roce 1948.

Původní kámen památníku byl identifikován členy mladoboleslavské Jednoty ČsOL v Bedřichově u Špindlerova Mlýna v areálu nynějších Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení, p. o.

U příležitosti 107. výročí bitvy u Artois byl originál pamětní desky slavnostně instalován v areálu Muzea Podkrkonoší v Trutnově. Pamětní deska byla veřejnosti představena v podvečer 6. května 2022 místostarostou města Trutnova Mgr. Tomášem Eichlerem a místopředsedou Československé obce legionářské br. Tomášem Pilvousem

INICIATIVA OBNOVY

Po roce 2010 ČsOL opět podnikala kroky s cílem znovuobnovit pamětní desku praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdíčka v Trutnově. Byl připraven projekt na odlití kopie původní desky a výroby kamenného podstavce. Snahy ale vždy ztroskotaly na nedostatku finančních prostředků, které se v tehdejší době vyšplhaly na téměř 800 tis. Kč.

Novým impulsem k obnově se stalo náhodné objevení původní desky v Městském muzeu v Jaroměři během jeho rekonstrukce na jaře roku 2020. Deska byla převezena a předána do sbírky Muzea Podkrkonoší v Trutnově. Pracovníky Umělecké slévárny HVH, s. r. o., byl originál desky zaformován a byla odlita její věrná kopie. Finanční prostředky na zhotovení kopie pamětní desky byly získány z podpory Nadačního fondu Legie 100.

Kámen, na kterém byla deska instalována, byl objeven a identifikován členy mladoboleslavské Jednoty ČsOL v Bedřichově u Špindlerova Mlýna v areálu nynějších Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení, p. o., v jejichž správě se nachází bývalá Bezdíčkova kasárna. Díky jejich vstřícnosti mohl být původní kámen v létě roku 2020 vyzvednut a převezen do Trutnova.

Projekt obnovy desky praporečnicka roty Nazdar Karla Bezdíčka našel podporu jak ze strany města Trutnova, tak ze strany Policie České republiky, v jejíž správě se dnes nachází bývalý komplex Krkonošských kasáren. V průběhu roku 2022 byl v areálu kasáren opět vztyčen kámen a nově realizovány parkové úpravy. Další stavební práce proběhly na jaře tohoto roku s cílem slavnostní instalace 6. května 2023. ■

Stavební podoba památníku z konce roku 2022

Pamětní deska Karla Bezdíčka se vrátila do Trutnova

text br. Tomáš Pilvousek
foto br. Jan Sedina

V sobotu 6. května 2023 vyvrcholilo dlouhodobé úsilí Československé obce legionářské navrátit do Trutnova památník připomínající oběť čs. legionářů, kteří v letech první světové války oblékli stejnokroje francouzské Cizinecké legie a zasáhli do krvavých bojů nedaleko Arrasu 9. května a 16. června 1915.

Bronzová pamětní deska s reliéfem praporečnicka Karla Bezdíčka a jmény padlých legionářů, vsazená do krkonošského mramoru, byla odhalena v sobotu 6. května ve 14 hodin za účasti vrcholných představitelů Policie ČR v čele s policejním prezidentem genmjr. Mgr. Martinem Vondráškem. Resort Ministerstva obrany ČR na akci zastupoval ředitel Krajského vojenského velitelství Hradec Králové pan plk. gšt. Ing. Tomáš Rak,

MBA. Vzácnou návštěvou byl francouzský přidělenec obrany plk. Jean-Charles Peltier a samotné město Trutnov zastupoval jeho místostarosta Mgr. Tomáš Eichler. Přítomní byli i členové horní a dolní komory Parlamentu České republiky – pan senátor Ing. Jan Sobotka a poslanci Mgr. Ivan Adamec a Jan Hofmann.

„Jako francouzský důstojník se uctivě klaním památce českých legionářů. Vedle hrdinských činů roty Nazdar chci zmínit hluboký význam pomníku, který jí vzdává hold.

Domnívám se, že v době, kdy se válka vrací na evropskou půdu, tento památník dalece přesahuje primární účel," uvedl při svém projevu plukovník Peltier.

Ocenění za vznik památníku vyjádřil i místostarosta města Trutnova Tomáš Eichler: „Nebýt ochoty dělat něco navíc, tak bychom to nikdy nedotáhli do úspěšného konce. Památník by nevznikl především bez silné spolupráce legionářů, města a Policie ČR.“

Kromě vlastního slavnostního odhalení byl pro návštěvníky připraven doprovodný program s prezentacemi dobových táborů legionářů z první světové války i jejich pokračovatelů v meziválečném období, tedy vojáků Hraničářského praporu 2 „Roty Nazdar“. Dobové prezentace doplnila Policie ČR ukázkami nejmodernější techniky a zásahu proti nebezpečnému pachateli. ■

text br. Michal Rak
foto ses. Pavlína Dupalová,
Vojtěch Gális a br. M. Rak

Vzpomínková pouť do Francie

Na květen připadá několik výročí spojených s boji našich vojáků ve Francii v průběhu první a druhé světové války. Čs. obec legionářská proto ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR a pražskou posádkou uspořádala již tradiční autobusovou pouť k připomenutí těchto událostí a uctění památky padlých čs. vojáků.

Cesta začala večer v neděli 7. května v Praze a přes Plzeň poutníci vyrazili na noční přejezd Německa. První zastávka je čekala již ráno 8. května na severním okraji francouzského města Saint-Avold. Zde se nachází největší americký vojenský hřbitov vojáků z druhé světové války Lorraine American Cemetery and Memorial. Je zde pohřbeno 10 489 vojáků, především ti, kteří padli při postupu k Rýnu. V pozdějších letech sem však byly převezeny i ostatky padlých, nalezených v různých částech Evropy, včetně bývalého Československa. Osudy třech z nich jsme se rozhodli v tento symbolický den připomenout a u jejich hrobů provést malý pietní akt. Vyskytla se však komplikace. Naše příprava čestných stráží, skládání praporů a převlékání se do uniforem upoutalo

pozornost ostrahy, která přivolala superintendanta hřbitova, pana Jeffreyho Hayse. Ten se zajímal o to, kdo jsme, a co se chystáme na hřbitově dělat. Po vysvětlení situace a našem představení souhlasil, ale upozornil nás, že na amerických válečných hřbitovech je lépe podobné akce nahlásit s dostatečným předstihem, aby jim mohl být zajištěn dostatečný servis. Trochu nás to překvapilo, neboť v minulých deseti letech jsme navštívili mnoho amerických hřbitovů ve Francii, ale nikde jsme se nemuseli hlásit v předstihu. Spíše byl ale nervózní, neboť za krátko zde měla proběhnout jiná pietní akce, ale nakonec nás přeci jen zavedl k námi označeným hrobům.

Jako první jsme navštívili hrob stíhacího pilota nadporučíka Williama R. Preddyho, který 17. dubna 1945 havaroval

u Záluží u Českých Budějovic. Ten odpočívá vedle svého slavnějšího bratra, stíhacího esa George, který byl omylem sestřelen vlastní protiletadlovou palbou 25. prosince 1944. Také druhý navštívený hrob patřil letci, kapitánu Raymond F. Reuterovi, který zahynul 17. dubna 1945, poté co byl jeho P-51D Mustang sestřelen u Boršova nad Vltavou. Letci byli příslušníky 339. stíhací skupiny, která ten den napadla řadu pozemních cílů na našem území. Kapitán Reuter se svým číslem nadporučíkem Preddym pronásledovali od Prahy reaktivní Messerschmitt Me 262, který je přivedl nad českobudějovické letiště, kde již byli připraveni němečtí protiletadloví dělostřelci. Na hroby obou pilotů, do kterých byli po válce z jižních Čech převezeni, jsme položili malou kyticí v barvách čs. trikolory, vlajku České republiky a fotografii místa jejich dopadu

včetně lahvičky s prstí, které připravili bratři Milan Mojžíš a Jiří Müller. Poslední hold jsme vzdali u hrobu Charlese Havlata od 803. protitankového praporu. Syn českých rodičů se účastnil již vylodění v Normandii a padl 7. května 1945 poblíž Volar. Stal se tak posledním americkým vojákem padlým v boji. Jak nám sdělil pan Hays, jedná se o nejnavštěvovanější hrob na hřbitově. Souběžně s naším pietním aktem položila kyticí u pomníku svobodníka Havlata u Volar sestra Marcela Volfová. S každým přibývajícím pietním aktem byl pan Hays

přátelštější a nakonec nám zpřístupnil centrální kapli hřbitova, abychom zde mohli položením věnce symbolicky uctít všechny spojenecké vojáky padlé v druhé světové válce.

U panelů se jmény nezvěstných amerických vojáků, které jsou umístěny kolem kaple, jsme se s panem Haysem rozloučili a vydali se na další cestu. Ta nás zavedla do Remeše, kde jsme si prohlédli Muzeum kapitulace (*Musée de la Reddition*), a tak si připomenuli události z konce druhé světové války, od kterých právě uplynulo 78 let. Během následného krátkého volna většina z nás zamířila do místní slavné katedrály Notre-Dame, která byla místem korunovace francouzských králů. Gotický skvost vyhořel v roce 1914 a jeho opravy skončily až v roce 1938. Od roku 1991 je památkou UNESCO. Večer jsme dorazili do Arrasu. Náš hotel byl nedaleko centra města, kam někteří z nás večer zamířili, aby si prohlédli centrum, které bylo během první světové války zničeno a po ní obnoveno.

Úterý 9. května bylo věnováno připomenutí bojů Čs. samostatné obrněné brigády v okolí přístavního města Dunkerque. Bohužel jsme se probudili do deštivého dne a déšť nás doprovázel i při prvním pietním aktu ve Wormhoutu, kde gen. Alois Liška na svém velitelství přijal 9. května 1945 kapitulaci obránců města, na což od roku 2017 odkazuje pamětní deska, o jejíž osazení se zasloužila naše tehdejší členka Milena Kolaříková. Na místě na nás již čekala početná francouzská delegace v čele se starostou města panem Frédéricem Devosem. Ten ve svém projevu vyjádřil radost nad tím, že ve městě je připomenuta přítomnost čs. vojáků a že si je do městečka jezdíme připomínat. My jsme mu naopak poděkovali za uchování a připomínání jejich odkazu. Následoval přesun směr Dunkerque, kde je na zdi zvonice místní katedrály umístěna pamětní deska připomínající podíl čs. vojáků na osvobození města.

Poté jsme překonali nedalekou státní hranici a na belgickém hřbitově Adinkerke položili věnec k uctění památky padlých čs. vojáků z doby obléhání Dunkerque. Na zdejším hřbitově odpočívá celkem 40 Čechoslováků, většina z nich přišla o život během útoku 5. listopadu 1944. Zde se k nám také připojil český velvyslanec v Belgii JUDr. Pavel Klucký. Společně jsme se pak vydali na nedaleký hřbitov De Panne, kde je pochováno dalších osm čs. vojáků. Ti zemřeli ve zdejší vojenské nemocnici. Zde jsme se s panem velvyslancem rozloučili a udělal si čas na návštěvu muzea atlantického valu Atlantikwall Ravensyde u Ostende. Jedná se o poslední zachovalý pás této fortifikační stavby na belgickém území. Počasí se mezitím umoudřilo, což učinilo prohlídku komfortnější a jistě i zajímavější. Poslední zastávkou pak byl hřbitov Fort des Dunes, kde je pochováno

šest neznámých čs. vojáků. Po prohlídce nedalekých písečných dun, přičemž ti rychlejší a šikovnější z nás se dostali až k moři, jsme se vrátili do Arrasu.

Středa 10. května se nesla v duchu připomínání 108. výročí bojů rotы Nazdar u Arrasu. Den jsme zahájili v obci Mont-Saint Eloi, kde se nachází ruiny středověkého kláštera a která byla východištěm čs. legionářů při jejich útoku. Poté jsme udělali krátkou zastávku u Památníku smíření u obce Neuville St. Vaast, načež jsme se přesunuli na Čs. vojenský hřbitov La Targette. Na něm jsou pohřbeni nejen příslušníci rotы Nazdar, ale také čs. letci z bojů bitvy o Francii na jaře 1940 a čs. vojáci od Dunkerque. Zde se uskutečnil pietní akt pořádaný českým velvyslanectvím. Pana velvyslance zastupoval Tomáš Chrobák a přidělenkyně obrany ve Francii plk. Radka Lainová. Přítomni dále byli zástupci slovenského velvyslanectví, podprefekt

šest neznámých čs. vojáků. Po prohlídce nedalekých písečných dun, přičemž ti rychlejší a šikovnější z nás se dostali až k moři, jsme se vrátili do Arrasu.

oblasti Pas-de-Calais, starosta obce Neuville St. Vaast, zástupci francouzské armády, představitelé Krajského vojenského velitelství z Pardubic a členové různých spolků z Česka i Francie. Poté se všichni přesunuli do Neuville St. Vaast, kde proběhl pietní akt u pomníku padlým v centru obce. Zde byl také připravený raut, během kterého byli za uchování odkazu čs. vojáků odměněni pamětními medailemi zástupci české, slovenské i francouzské strany.

Poté se poutníci přesunuli na nedaleký hřeben Vimy, kde je monumentální kanadský památník. Nedaleko něj se však nachází také památník příslušníkům Marocké divize, kteří tento vrcholek obsadili během útoku v květnu 1915. Byli mezi nimi příslušníci roty Nazdar. Po prohlídce kanadského památníku, rekonstruovaných zákopů a nové expozice zdejšího muzea jsme přejeli do obce Belloy-en-Santerre. Zde od roku 2022

stojí památník se jmény 15 čs. legionářů, kteří zde padli v roce 1916. Za účasti starosty a místních obyvatel proběhl pietní akt, zakončený drobným pohoštěním. Poslední noc ve Francii jsme strávili v Remeši.

Čtvrtek 11. května byl již ve světle návratu domů. Povinnou přestávku řidičů jsme strávili prohlídkou Technického muzea ve Špýru. Zde se nachází spousta zajímavostí, například ponorka U-9, Boeing 747 Jumbo Jet od Lufthansy, velký dopravní letoun Antonov An-22 a zejména testovací model sovětského raketoplánu Buran, který sloužil pro nacvičování přistání a celkem provedl 25 letů.

Do Prahy dorazili poutníci pozdě večer. Všem účastníkům děkujeme, neboť neváhali urazit ve čtyřech dnech téměř 3000 km, aby mohli důstojně připomenout památku čs. vojáků přímo na místech, kde bojovali v první a druhé světové válce za naši svobodu. ■

Pohled na Vladivostok s přístavem. (sbírka ČsOL)

br. Michal Rak

Vladivostocká skupina

105. výročí vypuknutí bojů s bolševiky

Dne 3. března 1918 byl podepsán Brestlitevský mír mezi Centrálními mocnostmi a bolševiky. Ti se tak mimo jiné vzdali vlády nad Ukrajinou, čímž se do smrtelného nebezpečí dostali vojáci Čs. armádního sboru. Ten totiž procházel reorganizací na ukrajinském území a zahájil proto odchod na ruské území. Po úspěšných ústupových bojích u Bachmače se to podařilo. Sbor se měl přesunout do Vladivostoku a odtud na frontu do Francie. Bolševici se ale také zavázali, že odzbrojí všechny zahraniční bojovníky na svém území. Tedy i Čechoslováky. Na to však zatím neměli dostatek sil, snažili se proto přepravu všelijak zpomalovat a legionáře odzbrojit. Sřtět tak byl nevyhnutelný.

Rozbuškou se stal 14. května 1918 tzv. čeljabinský incident, kdy skupina legionářů potrestala zajatce, který těžce zranil střelce 6. čs. stř. pluku, načež byli bolševiky uvězněni. Po neúspěšném vyjednávání legionáři své druhy osvobodili a této události použil lidový komisař vojenství a námořnictva L. D. Trocký jako záminky k zatčení politických

představitelů Odbočky ČsNR v Moskvě a k vydání rozkazu násilím zadržet, odzbrojit a rozformovat čs. jednotky, dobrovolníky převzít do Rudé armády a z ostatních vytvořit pracovní oddíly.

V téže době se ale v Čeljabinsku konala předsjezdová porada zvolených zástupců a velitelů vlaků, která založila Prozatímní výkonný výbor, jenž převzal pravomoc nad vojskem od Odbočky ČsNR a bez ohledu na postoj sovětské vlády měl zajistit přesun „vlastním pořádkem do Vladivostoku“. Porada pověřila velením jednotek v evropské části Ruska por. Čečka, v pásmu od Čeljabinsku po Petropavlovsk pplk. Vojcechovského a na východ od Omsku kpt. Gajdu. V reakci na to Trocký 25. května nařídil zastřelit každého Čechoslováka, který bude přistižen na magistrále se zbraní v ruce. A již tento den na stanici Marianovka západně od Omsku zaútočily rudé gardy ze zálohy na dva vlaky 6. čs. stř. pluku. V Irkutsku byl 26. května zákeřně přepaden vlak 2. čs. dělostřelecké brigády a o den později došlo ve Zlatoustu k napadení vlaku s neozbrojeným štábem 1. čs. střeleckého pluku. Tyto události společně se zachyceným telegramem Trockého chápali legionáři jako faktické vyhlášení války ze strany bolševiků a okamžitě přešli do protiútoků.

Čs. sbor byl ale rozdělen do šesti navzájem izolovaných skupin (penzenské, čeljabinské, novonikolajevské, mariinské, nižněudinské a vladivostocké), z nichž pouze penzenskou skupinu tvořili dosud neozbrojené čs. jednotky. Vojáci

Vojáci 5. pluku po příjezdu do Vladivostoku. (sbírka ČsOL)

Vozatajská rota 8. pluku ve Vladivostoku. (sbírka ČsOL)

jednotlivých transportů se ale pokusům bolševiků o rozformování ubránili, obsadili železniční stanice, ve kterých stály jejich transporty, ozbrojili se v obsazených skladech a začali se probíjet ke spojení s ostatními skupinami.

Jako první, již 25. května, vydal rozkaz k vystoupení v centrální Sibiři kpt. Gajda. Jeho jednotky obsadily Mariinsk a Novonikolajevsk (dnešní Novosibirsk) a 1. června se spojily v jednu skupinu, která zahájila postup na západ i na východ. Bohužel vystoupení třetí, východněji operující skupiny bylo po obsazení Nižněudinska a Kansk-Jenisejska zastaveno zásahem dohodových důstojníků, kteří uzavřeli s bolševiky příměří, čímž došlo k podstatnému zdržení obsazení magistrály. Nejzápadněji rozložená penzenská skupina dobyla 29. května Penzu, 30. května Alexandrovský most přes Volhu a při postupu na východ svedla 4. června vítěznou bitvu u Lipjag, načež po čtyřech dnech po krátkém boji ovládla Samaru. Střední skupina pod velením pplk. Vojcechovského obsadila 27. května Čeljabinsk, 29. května Mias, 31. května Petropavlovsk a po pádu Omsku se na stanici Tatarskaja východně od Omsku 9. června spojila se skupinou plk. Gajdy, čímž bylo dosaženo prvního velkého úspěchu.

Spojené jednotky se rozdělily na tři části. Na západní čeljabinskou plk. Vojcechovského, postupující na západ vstříc penzenské skupině, ale i na sever na Jekatěrinburg a na jih na Trojick, aby si zabezpečila své boky; na severozápadní skupinu por. Syrového, postupující z Omsku na sever k Tjumeni, a na východní část kpt. Gajdy, která se po uplynutí příměří obsazením Krasnojarsku (20. června) konečně spojila se skupinou nižněudinskou a spolu s nově formovanými ruskými oddíly se připravovala k nástupu na Irkutsk.

VLADIVOSTOCKÁ SKUPINA A OBSAZENÍ MĚSTA

Nejvýchodnější skupina pod vedením náčelníka štábu čs. sboru generálporučíka Michaila K. Diterichse zatím zůstávala

stranou. Mělo to několik důvodů. Vladivostoku, jako konečné stanice v Rusku, dosáhlo jen několik jednotek. První vlak s čs. vojáky tímto směrem vyjel po odzbrojení z Penzy 27. března. V čele měly jet útvary II. divize v tomto pořadí – 5. pluk, štáb divize, 8. pluk, 2. záložní pluk, 2. inženýrná rota, 2. dělostřelecká brigáda, 7. pluk a 6. pluk. Záhy však začaly průtahy ze strany bolševiků, přičemž ty největší se děly v Samaře, Omsku a Irkutsku. Za první dva týdny se tak podařilo vypravit jen 15 vlaků, přičemž bolševici vše odkazovali na technické potíže a problémy dráhy. Nabízeli také možnost, aby část vojska odcestovala směrem na sever a do Francie odplula přes Murmansk. To bylo odmítnuto a čs. emisarům se zatím dařilo všechny problémy řešit a transporty obnovovat. Do 20. dubna však z Penzy odjela jen polovina plánovaných esalonů.

V čele jedoucí 5. pluk měl zatím štěstí, byť byly při různých zastávkách po legionářích nad rámec dohody požadovány další zbraně, které byly několikrát vydány, a odjezdy byly různě odkládány. Někdy museli legionáři čekat, až projedou vlaky s německými a rakouskými zajatci, kteří měli být

Sokolské cvičení 2. června 1918 ve Vladivostoku. (sbírka ČsOL)

Přehlídka 5. pluku u kasáren ve Vladivostoku. Uprostřed stojí velitel pluku kpt. Rudolf Janů, po jeho levici gen. Michail K. Diterichs (1874–1937). Zkušený ruský důstojník byl k čs. vojsku zařazen v lednu 1918. Podílel se na evakuaci z Ukrajiny, od září 1918 byl náčelníkem štábu čs. a ruských sil na Sibiři. Později se stal ministrem války Kolčakovy vlády a velel i jeho armádám. V letech 1920–1922 stál v čele přímořské vlády ve Vladivostoku. V roce 1923 emigroval do Číny, kde také zemřel. (sbírka ČsOL)

propuštění. Byla to další z podmínek brestlitevského míru. Tato setkání se samozřejmě neobešla bez incidentů, ale proti anabázím dalších jednotek se jednalo o cestu relativně rychlou a bezproblémovou.

Jako první do Vladivostoku dorazil kolem poledne 25. dubna I. prapor a do 28. dubna zde byl celý 5. pluk. Legionáři byli na nádraží srdečně vítáni zástupci místních českých krajanů a ubytovali se v kasárnách na Hnilém úhlu. Již následujícího dne byla zřízena funkce náčelníka čs. garnízonu ve Vladivostoku, kterou zpočátku zastával velitel 5. pluku kpt. Janů. Záhy ale dorazil gen. Diterichs a velení převzal. Zároveň sem přijeli i zástupci OČSNR Dr. Václav Girsu, Vladimír Hurban a Václav Houska, kteří vytvořili tzv. dálněvýchodní kolegium, tedy jakési politické ústředí.

Za cenu odevzdání většího množství zbraní, než bylo původně dohodnuto, dorazil do 10. května do Vladivostoku také celý 8. pluk. Legionáři se ubytovali v kasárnách na Čurkině, u zálivu Diomid, na Hnilém úhlu a IV. prapor, který byl složen z nováčků, v kasárnách na poloostrově Uliss, kde probíhal jejich intenzivní výcvik. Zbytek všech legionářů pro nedostatek zbraní vykonával pochodová cvičení a tělocvik a připravoval se k cestě do Francie. K 27. květnu bylo ve Vladivostocké námořní nemocnici zřízeno čs. oddělení se 150 lůžky, za které zodpovídal Dr. Bohumil Richter od 5. pluku. Dne 2. června byla uspořádána velká tělocvičná slavnost, která se setkala s velkým zájmem veřejnosti a vzbudila obdiv u spojenců, zejména Japonců.

Atmosféra ve Vladivostoku se v době příjezdu prvních čs. vojáků výrazně lišila od jiných velkých měst. V lednu 1918 zde sice převzali vládu bolševici, ale různé protibolševické politické frakce zde nadále fungovaly. Nacházelo se zde také větší množství movitějších Rusů a mnoho příslušníků jiných národností, zejména Číňani, Korejci, Mongolové a Japonci. K jejich ochraně se v dubnu ve městě vylodily oddíly japonské armády a v přístavu kotvilo několik válečných lodí států Dohody. V okolních oblastech pak operovaly různé protibolševické skupiny, zejména na Východočínské dráze, z nichž nejznámější jsou oddíly atamana Semjonova. Bolševici zde

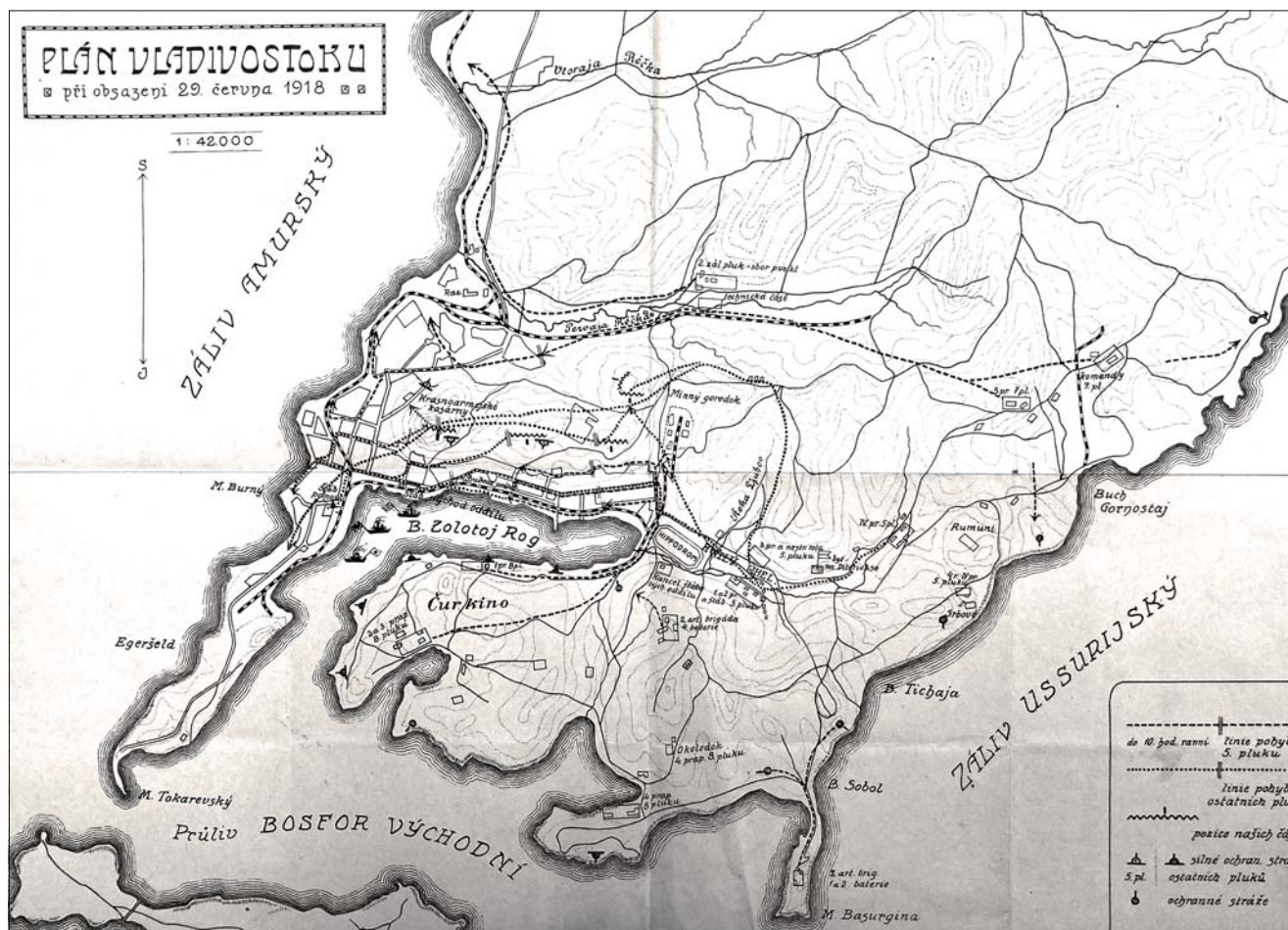
Úderníci 5. pluku při obsazování Vladivostoku 29. června před budovou místního sovětu (VÚA-VHA Praha)

zatím neměli dostatek sil, aby vše získali pod svou kontrolu, takže zde panoval poněkud mírnější režim.

Zásadní změnu nepřineslo ani vypuknutí bojů legionářů s bolševiky na Transsibiřské magistrále. Pro velké vzdálenosti a odlehlost se informace do Vladivostoku dostávaly pomalu a útržkovitě. Velké vzrušení vyvolalo oznámení o přepadení legionářů v Irkutsku 26. května, velitel Východního čs. oddílu gen. Diterichs však vyzval ke klidu a trpělivosti. Čs. a místní bolševické síly dokonce uzavřely příměří a vysílaly společně hlídky na západ, které měly zjišťovat situaci, pomáhat s transportem a zmírňovat napětí. Mezitím však do Vladivostoku dorážely další esalony, které přinášely další a další znepokojivé novinky. V 11.45 hod. 4. června přijel esalon č. 16 od 2. čs. záložního pluku, který vezl jeho štáb a I. prapor, a ráno 9. června vlak 2. inženýrné roty.

Hned následujícího dne se na nádraží objevil vlak I. divíonu 2. čs. dělostřelecké brigády. Jeho příslušníci měli informace o krvavých bojích v Irkutsku, jak se říká, z „první ruky“, protože zde jednotka přišla o 14 padlých; 40 raněných byla nucena zanechat v tamních nemocnicích. Desítky lehce raněných, část z nich přivezl i dorazivší čs. sanitní vlak č. 3, však byly důkazem o proběhlém střetu. Do boje s bolševiky se zde dostal také 7. pluk, který dobyl Innokentěvské a chystal se k útoku na most a dále do města, když byl zástupci různých ruských frakcí a zejména francouzským a americkým konzulem donucen k jednání, odevzdání zbraní a odjezdu na východ. Do Vladivostoku nakonec dorazily roty č. 3, 4, 6, 9, 12 a telefonní, zákopní a bombometný oddíl, všechny bez většiny vybavení, dále zbrojírna a malé části kulometných oddílů, ze kterých byla nakonec sestavena 13. (kombinovaná) rota. Vše pod vedením podkapitána Hoblíka. Samozřejmě také oni popisovali irkutské události. Neklid mezi legionáři tak rostl.

Ještě 11. června dojel do Vladivostoku esalon č. 17 s II. a III. praporem a telegrafní rotou 2. čs. záložního pluku, který se snažil původně zapojit do konfliktu kolem Irkutsku, byl ale radši bolševiky spěšně propuštěn k východu. Následující esalon č. 18 se zbytkem pluku již zůstal v Nižně-Udinsku a zapojil se zde do bojů Gajdovy skupiny. Tím transporty do Vladivostoku ustaly. Naopak 14. června dorazil přes Čínu kurýr, který přinesl informace o situaci čs. vojska a hlavně o rozhodnutí čeljabinského sněmu. Čs. vedení ve Vladivostoku se však snažilo situaci řešit diplomaticky a gen. Diterichs dokonce omezil noční vycházky, aby nebyl zbytečně provokován místní sovět. Se zástupci tzv. Centrosibiře byla dokonce dohodnuta společná delegace, která 17. června vyrazila na západ s cílem dojednání příměří, obnovení přepravy

Plán Vladivostoku při obsazení dne 29. června 1918. (sbírka ČsOL)

do Vladivostoku, ukončení zdlouhavých kontrol, zakázat provokativní jednání rudoarmějců či dohodnout se sovětskou vládou propuštění čs. zástupců v Moskvě. Delegace se samozřejmě setkala s neúspěchem. Nejenže její sovětská část neměla mandát centrální sovětské vlády, sami bojující legionáři všechny body v době vítězného postupu odmítli a čs. části delegace naopak vyčetli její nečinnost na východě. K západní skupině delegace přibyla 25. června, to se však už i ve Vladivostoku věci pohnuly kupředu.

S dalšími dorazivšími čs. vojáky se totiž do města dostávaly nové a detailnější informace o dění na západě, o Istivých případech ešalonů a krvavých bojích. Legionáři se začali obávat o osudy bratrů v boji a začali volat po jejich co nejrychlejší podpoře. Stálé vyčkávaní označovali za nedůstojný strach před bolševiky. Navíc rostl počet provokací čs. bolševiků, kterých bylo ve městě asi 200. Pod vedením bývalého legionáře Václava Mirovského utvořili vojenský oddíl, který se účastnil od 11. června bojů na severu (kde Mirovský záhy padl). Ti pomocí letáků vyzývali legionáře k přeběhnutí k čs. rudé gardě. Přibývalo ale také přímých provokací ruských bolševiků a velice se snížila bezpečnost ve městě, kde se často ozývala střelba. Nespokojenost mezi legionáři, v té době jich bylo ve Vladivostoku necelých 14 000, sílila.

Gen. Diterichs však důrazně trval na tom, aby se čs. vojáci nemíchali do vnitřních ruských záležitostí. Vyhlásil však, že pokud by proti legionářům byli vysláni němečtí a maďarští dobrovolníci „budu bezohledným k bandám těchto národností; ale nikdy nezasáhnu bezprozítelně ke tvoření vlády v Rusku, používaje při tom Vaší pomoci.“ Dění ve městě však nemohl ignorovat a když se objevily informace, že bolševici potají vyprazdňují vojenské sklady, a materiál, včetně

munice, odvázejí na frontu, musel začít jednat. Od 20. června byly ubikace čs. vojska stráženy čs. vojskem, v noci byly vysílány i čs. hlídky. Všechny sklady v čs. rajonu byly hlídány společnými strážemi. Bylo však zřejmé, že bude potřeba rozsáhlejší akce. Diterichs proto začal vyjednávat se zástupci jednotlivých dohodových misí o jejich postoji k případnému vystoupení. Legionáře vyzýval k další trpělivosti, protože dohodoví zástupci museli vše probrat se svými vládami. V téže době však dorazili kurýři s dalšími informacemi o bojích a zejména o Trockého telegramu o odzbrojení legionářů a jejich uzavření do táborů. Také vladivostocký sovět stále více porušoval různé dohody, takže střet i zde byl již na spadnutí.

Rozkaz k obsazení města a odzbrojení bolševiků vydal gen. Diterichs odpoledne 28. června, zároveň o chystané akci uvědomil dohodové zástupce a posádky jejich válečných lodí. Během noci došlo k rychlému odzbrojení ruských hlídek u vojenských skladů a obsazení strážních lodí. Ráno 29. června bylo po dohodě se spojenci vladivostockému sovětu odesláno ultimátum, aby byla do 30 minut odzbrojena bolševická posádka. Přišla však vyhýbavá odpověď, po které bylo zahájeno obsazení města. V tom se nacházelo asi 12 000 rudých námořníků, internacionalistů a ozbrojených přístavních dělníků. Legionářů bylo sice více, měli ale nedostatek zbraní. Nicméně jejich vystoupení bolševiky zcela překvapilo a mnoho cílů bylo obsazeno bez výstřelů. Při odzbrojování námořníků v kasárnách sibiřské flotily vyjely do zálivu čtyři ruské torpédové čluny a zaujaly bojovou formaci. Japonská bitevní loď Asahi, vlajkové plavidlo japonské 5. divize, jim však vyslala signál, po kterém se jí všechny čtyři vzdaly. Legionáři také zatklí téměř všechny členy místního sovětu, včetně předsedy Suchanova. Většina

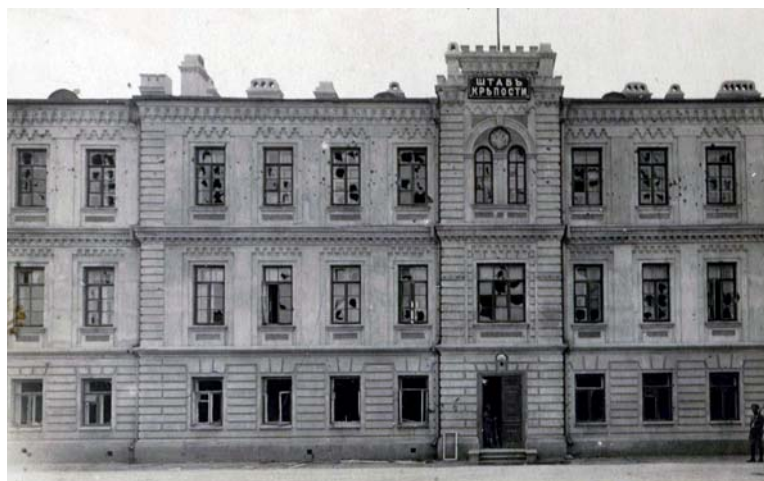
Odebírání zbraní po obsazení Vladivostoku. (VÚA-VHA Praha)

z nich ihned požádala o ochranu, protože se obávali msty místního obyvatelstva. To skutečně začalo vycházet do ulic a Českoslováky oslavovat jako osvoboditele.

Mezitím se však ve štábu vladivostocké pevnosti opevnila část bolševické posádky, přičemž měla k dispozici i větší množství kulometů. O její vzetí se pokusila 1. a 2. rota 5. pluku, byla ale odražena. K místu byly proto odesílány posily a útok několikrát opakován. Teprve po silném ostřelování budovy se kolem 18. hodiny podařilo vniknout dovnitř, kde se nakonec kolem sta obránců vzdalo. Jednalo se hlavně o německé, maďarské a české bolševiky. Mezitím byl obsazen Egeršeld a v 18.30 hod. bylo město v čs. rukách. Následně byl ještě I. prapor 2. záložního pluku vyslán obsadit trať na stanici Okeánskou, kde také přerušil telegrafní a telefonní spojení do vnitrozemí. Zde se legionáři dozvěděli, že se na stanici Ugolnaja blíží silnější oddíl bolševiků s cílem odpálit zdejší tunely. Proto byl 1. července vyslán oddíl 40 mužů pod vedením por. Hejny k průzkumu a ten bez boje stanici také obsadil. Tím byl Vladivostok zajištěn proti případné intervenci zvenčí. Celá operace proběhla s minimálními ztrátami na čs. straně. Kromě několika desítek různě těžce zraněných padl jen střelec 5. pluku Josef Novotný (* 30. 10. 1897, Lužnice). Jeho pohřeb 1. července se stal velkou manifestací s početnou účastí obyvatel i dohodových jednotek.

BOJE O NIKOLSK-USSURIJSKÝ

Ihned po obsazení města se začalo s přípravami na vyslání posil bojujícím jednotkám na západě. Nejprve ale bylo potřeba ovládnout trať k Bajkalu. Jako první cíl určil gen. Diterichs město Nikolsk-Ussurijský, které se nachází asi 110 km západně od Vladivostoku a kam se měly stáhnout početné bolševické síly. Jako předvoj byl vyslán 8. pluk (bez IV. praporu), který však měl k dispozici jen 500 moderních pušek a zbytek vojáků byl vyzbrojen starými jednorannými puškami. Legionáři také neměli žádné dělostřelectvo, cestou si ale vytvořili improvizovaný obrněný vlak vyzbrojený několika kulomety. Večer 2. července se Českoslovní rozložili asi 10 km od svého cíle.

Štáb pevnosti Vladivostok. (VÚA-VHA Praha)

Zprávy se ukázaly pravdivými. Ve městě bylo na 3200 mužů dobrovolnických oddílů, včetně řady Čechů, kteří měli k dispozici mnoho kulometů, 13 děl a dva obrněné vlaky a vykopané zákopy. Vědomi si své převahy, bolševici ráno 3. července na legionáři zaútočili, ti je však energickým protiútokem zahnali zpět, ale přes celodenní snahu neměli dostatek sil ke vzetí města. S tím měl pomoci 5. pluk, který do pole vyrazil 3. července, měl o něco více pušek, včetně japonských, trpěl zase nedostatkem munice. Společně s ním odjela na fortunu i jedna baterie 2. dělostřelecké brigády. Ta byla vyzbrojena děly, která se podařilo sehnat po Vladivostoku. Baterie na sebe měla společně s 8. plukem poutat pozornost nepřítele, kdežto vybrané části 5. pluku měly obejít město ze severu a zaútočit na něj z druhé strany a tím hlavně zamezit ústupu bolševiků.

Příchod jednotek na bojiště se však děl pomalu a pohybu si povšimli též bolševici. Ti roztáhli své linie, čímž obchvat velmi zkomplikovali a dopoledne 4. července opět zaútočili na pozici 8. pluku. Pod velký tlak se dostal zejména I. prapor postupující podél trati a východní křídlo, tvořené zejména II. praporem, bylo napadeno útokem z boku. 8. rotě vedené por. Františkem Slunéčkem se ale nepozorovaně podařilo tyto útočníky obejít a bodákovým útokem do jejich týlu jim způsobili těžké ztráty. Mezi bolševiky vypukla panika a přeživší s sebou k útěku strhli i zbytek rudých sil. K tomu dopomohlo i to, že ve stejné době na bojiště dorazil II. prapor 5. pluku, který podpořil zle tísněný I. prapor 8. pluku, a ihned také energicky zaútočil. Boj byl velmi tvrdý, protože pro nedostatek pušek a střeliva byl veden zejména bodáky a granáty. Na bojišti mělo zůstat na 200 padlých a přes 400 zraněných rudoarmějců, 8. pluk ale utrpěl také těžké ztráty, 45 legionářů padlo (3 důstojníci) a 174 bylo zraněno. Velké pobouření vyvolalo mezi legionáři nalezení zohavených těl některých padlých, která vykazovala stopy krutého mučení.

Obchvatná skupina I. praporu 5. pluku mezitím pokračovala v plnění původního plánu, terén byl však

Pohřeb Josefa Novotného od 5. pluku, který padl při obsazování Vladivostoku. (sbírka ČsOL)

Obchvatná skupina I. praporu 5. pluku, která se vydala tajgou ke vsi Gluchovka na pomoc 8. pluku. Na bojiště se však pro náročný terén dostala až po skočení bojů. (VÚA-VHA Praha)

velmi náročný, takže teprve večer po více jak 40kilometrovém pochodu dorazila ke vsi Gluchovce, kde se utábořila. Večer také dorazila děla 2. dělostřelecké brigády a gen. Diterichs, který převzal velení nad operací. Ráno 5. července tak byl obnoven postup na město. Čs. děla umlčela své rudé protivníky a zahнала nepřátelský obrněný vlak. Zároveň se na bojišti objevil improvizovaný obrněný vlak 4. baterie, který byl vyzbrojen třemi velkými a čtyřmi malými námořními děly a podpořil útok na město. Ten postupoval bez většího odporu. Vyslané hlídky zjistili, že bolševici spěšně opouští město, přičemž zřejmě věděli o čs. obchvatné skupině. Ta však do bojů nezasáhla, takže většinu rudých sil se podařilo Nikolsk-Ussurijský opustit, protože legionáři neměli prostředky k jejich zastavení. Bolševici navíc zničili železniční most před nádražím, čímž zamezili svému pronásledování. Obyvatelstvo města však legionáře opět vítalo jako osvoboditele. Pohřeb padlých 9. července byl opět provázen obrovskou účastí veřejnosti, těla, která nesla stopy mučení, byla odeslána do Vladivostoku k ohledání a zde pohřbena 10. července.

Obsazení města bylo strategicky velice důležité. Podařilo se zabezpečit trať Východočínské dráhy, tedy úsek Transsibiřské magistrály procházející čínským územím, ale pod ruskou správou. Uvolnila se tím cesta do Mandžuska a také zjednodušilo spojení se Zabajkalím, protože tato větev je kratší, než větev severní procházející Ruskem. V této oblasti navíc nadále operovali bolševici. Nicméně oblast mezi Vladivostokem a Nikolsk-Ussurijskem bylo potřeba zajistit, takže 7. července vyjely ve dvou ešalonech do pole i jednotky 7. pluku, vyzbrojené japonskými puškami, a zahájily zajišťování vybraných stanic a obcí v okolí dráhy. Stejnou činnost samozřejmě vykonávaly i ostatní čs. útvary, přičemž hlavní pozornost byla věnována trati směrem na Chabarovsk, kam se stáhla většina bolševiků. Ti za sebou ničili infrastrukturu, takže bylo potřeba mnoho stanic, mostů a tratí opravit.

BOJE O SPASSKOJE A KAUL

Pro další postup byl jako přední voj vybrán 5. pluk. Ten se rozdělil do sedmi ešalonů. Prvním byl průzkumný improvizovaný obrněný vlak pod vedením por. Kydlíčka, následovaly vlaky jednotlivých praporů, štábu a lazaretní vlak pod velením prap. Grunda. Celkem 118 důstojníků a 4 092 vojáků se vydalo směrem k Chabarovsku již v noci na 8. července. K prvnímu střetu s bolševiky došlo 11. července u vesnice Prochory. Zde byl průzkumný vlak přivítán dělostřeleckou palbou. Ta byla však nepřesná a legionářům se nepřátelské dělo podařilo zničit. Nebyli totiž zaskočeni, protože hlídky pozice zaznamenaly a zároveň získaly informace o opevňujících se oddílech na návrších jižně od obce Spasskoje a stanice Jevgenivka. Tyto se později také potvrdily.

Boje o tato postavení vypukly ráno 12. července dělostřeleckým soubojem obrněného vlaku a bolševických baterií. Velitel pluku kpt. Janů chtěl zahájit útok, průzkumem ale bylo zjištěno, že nepřítel je velice početný a dobře vyzbrojený i zakopaný. Gen. Diterichs útok odvolal, čs. dělostřelci tak několikrát zahnali bolševický obrněný vlak a četa 11. roty odrazila silný útok na ves Voskrenskoje, přičemž padl jeden muž. Večer pak bolševici vyhodili most přes Santachezu, čímž bylo jasné, že se zde chtějí bránit. Gen. Diterichs proto začal připravovat plán útoku a do prostoru se začaly stahovat další čs. jednotky. Akce se tak kromě 5. pluku měly účastnit také dva prapory 7. pluku, dvě baterie 2. děl. brigády a obrněný vlak. Síly se měly rozdělit na dvě skupiny. První na sebe měla frontálním útokem vázat síly nepřítele, druhá, složená z I. a II. praporu 5. pluku, dvou kulometů a jízdní rozvědky, mu měla hlubokým obchvatem padnout do zad od stanice Chvalynce. Úder měl začít společně ráno 16. července.

Plán to byl poměrně náročný, a byť začal být okamžitě plněn, neschůdný terén, velké vzdálenosti a nedostatek vybavení, výstroje i výzbroje vše komplikovalo. Problémy měla zejména

Vojenská policie mezinárodního vojska ve Vladivostoku. (sbírka ČsOL)

obchvatná skupina, která narazila na bažinatý a lesnatý terén a musela si najmout místní průvodce. Její pohyb tak byl zřejmě bolševiky zaznamenán, v jednom případě byla skupina dokonce průvodcem vyvedena nedaleko nepřátelského opevnění. Překvapení se tak nezdařilo a skupiny mezi sebou ztratily kontakt. Bolševici se dokonce pokusili vpadnout obchvatné skupině do týlu, byli však odrazeni 12. rotou 5. pluku z hlavní skupiny, které se podařilo o něco postoupit, I. prapor 7. pluku začal bolševiky obcházet z východu. I obchvatné síly slavily určitý úspěch, protože jejich rozpad na menší skupiny znejistil a zaměstnal bolševiky. Odpoledne již odpor nepřítele začal slábnout a po zapojení dvou praporů 8. pluku začali postavení spěšně opouštět. Do večera byly obě obce v čs. rukách. Byla sice získána velká kořist, včetně zbraní a zásob potravin, ale 5. pluk přišel o 30 mrtvých (padl i velitel II. praporu por. Oto Jachan), 10 nezvěstných a 24 raněných.

Muži 7. pluku se ihned vydali pronásledovat nepřítele, který za sebou opět ničil infrastrukturu, směrem na Chabarovsk. Dne 25. července se u stanice Šmakovka podařilo ukořistit obrněný vlak, jehož osádka po prvních čs. ranách utekla, s řadou zbraní a 200 tisíci náboji. Následujícího dne bylo zjištěno, že se bolševici opevnili na linii zastávka Kaul – ves Tichonějevo. Po prvním náporu 7. pluku ustoupil na linii Donskaja–Ussuri–Lutovskoje – výšiny východně od stanice Ussuri. Bylo to dobře zvolené postavení s neschůdným terénem plným močálů. Síly nepřítele byly odhadnuty na 9000 mužů, 500 jezdců, 26 děl a obrněný vlak. Byly sem proto dirigovány všechny dostupné čs. síly. Dne 26. července obsadil I. prapor 8. pluku Trojický monastýr, aby chránil pravé křídlo fronty u Kaulu. 1. rota 8. pluku byla 31. července vyslána jako předzvědný oddíl do týlu bolševiků, pro neschůdný terén ale neuspěla. Muži 5. pluku jistili týl, ale protože bolševici zvyšovali tlak, byl III. prapor vyslán jako posila do první linie. Od plánovaného útoku ale bylo opuštěno, protože přišel

rozkaz k přesunu do Mandžuska. Večer 31. července tak byla zhruba 32 km dlouhá linie obsazena jen čtyřmi čs. prapory.

Nepřítel pravděpodobně dobře věděl o slabých čs. silách a ráno 1. srpna zaútočil. Vše zahájila silná dělostřelecká palba na ešalony 7. pluku, po které následoval postup obrněného vlaku doprovázeného pěchotou. V tu chvíli značně scházelo vlastní dělostřelectvo, které teprve zaujímal pozice, protože jediné dělo v čs. obrněném vlaku bylo nepřítelem vyraženo. Bolševici také objevili asi 5 km širokou mezeru mezi 7. plukem a II. praporem 5. pluku, do které okamžitě poslali své posily. Legionáři tak odpoledne museli začít ustupovat, navíc jim začalo docházet střelivo. Čs. síly se stáhly do stanice Šmakovka. 7. pluk ztratil 13 padlých, 44 nezvěstných a přes 50 raněných, 8. pluk přišel o 5 mrtvých a 3 nezvěstné, 5. pluk měl několik raněných. Bolševici za legionáři poslali menší skupinu, která však byla 3. srpna za cenu jednoho padlého a jednoho raněného zastavena I. praporem 5. pluku. Poté se bolševici stáhli.

Od 7. srpna začaly čs. jednotky na ussurijské frontě zaměřovat Britové, Francouzi a zejména Japonci, pro které se to stalo hlavním operační oblastí. Do bojů se zde také ve větší míře zapojili kozáci atamana Kalmykova. Legionáři pak zahájili přesun do Mandžuska, aby se i Vladivostocká skupina připojila k operacím hlavních čs. sil v okolí Irkutsku a Čity. Ve Vladivostoku měla zůstat nemocnice, sběrná stanice, invalidovna, železniční oddíl a I. prapor 10. pluku. Tím skončila její role ve vystoupení proti bolševikům. Zapojila se sice se zpožděním, zejména pro komplikované postavení daleko od ostatních čs. útvarů, s nedostatkem informací a v chaotické politické situaci, svými operacemi však na sebe navázala početné bolševické síly, které pak v rozhodujících chvílích nemohly být využity na jiných místech. Na konci srpna 1918 se síly gen. Diterichse spojily s jednotkami gen. Gajdy, čímž byla Českoslováky ovládnuta celá Transsibiřská magistrála od Volhy po Tichý oceán. ■

Nesmieme zabudnúť

text a foto Lubomír Rehák
velvyslanec Slovenskej republiky v Rusku

Cestou z Bratislavy na Kysuce zvyčajne cestujeme popri Bytči a neďalekej dedinke Štiavnik. V nej sa 15. júna 1892 narodil Ján Čujdík, ktorý ako strelec československých légii skončil na ochorenie srdca vo Vladivostoku 6. februára 1920 vo veku necelých 28 rokov. Pri jeho náhrobku na Morskom cintoríne som sa zastavil aj počas mojej nedávnej pracovnej návštevy ruského Ďalekého východu.

Áno, monitoring stavu vojenských pohrebísk v zahraničí a dodržiavania dohôd o starostlivosti o vojenské hroby patrí medzi úlohy diplomatických misií. Súčasnú problematickú obdobiu našich vzťahov s Ruskom ešte zvyšuje našu zodpovednosť za túto agendu, keďže organizácie veteránov ani oficiálne delegácie vládnych orgánov sa do Ruska nedostanú. Turisticky síce možno pricestovať, ale je to spojené s množstvom ťažkostí a aj s istým bezpečnostným rizikom nepredvídateľných reakcií organizovaných skupín alebo náhodných jednotlivcov, ovplyvnených protizápadnou propagandou.

V Rusku je množstvo miest, kde boli pochovaní naši legionári. Dodnes je ich identifikovaných už len niekoľko. Sovietsky systém nemilosrdne odstraňoval akékoľvek zmienky o legionároch, siahol aj na pohrebiská. Nedá sa povedať, že by to boli kroky špeciálne proti našim jednotkám – sovietska mentalita kolektivismu celkovo potláčala úctu k individu, vrátane miest posledného odpočinku. Preto sú ruské cintoríny pre našinca, zvyknutého na upravené a čisté hroby čímsi nepochopiteľným – treba ich ale akceptovať ako prejav inej kultúry a životnej filozofie. Stále sú to aspoň cintoríny, ale milióny obetí stalinistického teroru sú dodnes zakopané bez označenia v lesoch, kde ich popravovali. Až s gorbačovskou perestrojkou ich začalo hnutie Memorial postupne objavovať a ustanovovať nad nimi pamätníky. Dnes je už Memorial zakázanou organizáciou a v móde je opäť beztrestná legitimizácia zločineckého komunistického režimu, terorizujúceho obyvateľov Sovietskeho zväzu a aj vojensky obsadených satelitov, vrátane Československa celé desaťročia.

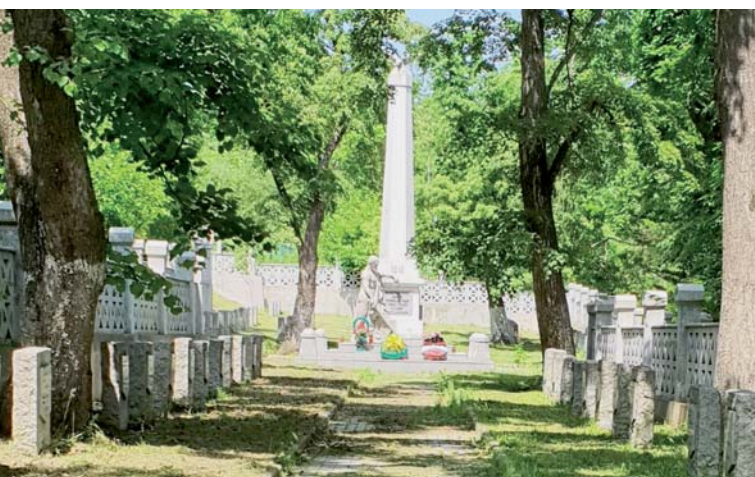
Moja skúsenosť z udržiavania pamätníkov legionárov v Rusku, zvlášť tých „na kostiach“ je pozitívna. Nie vždy ich síce nachádzam v stopercentnom stave, ale všeobecne vidno, že sa o ne miestne orgány starajú, v kontraste s okolitými súkromnými ruskými hrobmi, ktoré sú väčšinou zanedbané a zarastené burinou. A som rád, že som na pamätníkoch nespozoroval žiadne náznaky vandalizmu, ktorý by mohol vyplývať z vybičovanych emócií pod vplyvom súčasnej

vládnej protizápadnej rétoriky. Za normálnych okolností by som moje cesty do regiónov koordinoval s miestnymi orgánmi, kladenie kvetov by malo slávnostnejší rozmer a do programu by som zapojil aj diskusiu so študentmi a historikmi o mieste našich légii v dejinách Ruska. Žiaľ, situácia je ďaleko od normálu, ale ani to nás nesmie odradiť od elementárnych povinností pripomínať si našich krajanov, ktorí v ďalekej zemi položili životy za to, aby mohla v centre Európy vzniknúť spoločná vlasť Čechov a Slovákov.

Ešte poznamenávam, že popri kladení kvetov na naše hroby v ruských regiónoch nezabúdam položiť kvety ani na pamätníky vojakov Červenej armády – v čase smrti počas Občianskej vojny mohli stáť na opačnej strane barikády ako legionári, ale aj ich pozostatkom patrí naša elementárna úcta, vyplývajúca z kresťanskej tradície. Vo Vladivostoku sú vedľa nášho pohrebiska pochovaní aj vojaci britskej armády (vrátane Kanadanov) a Francúzi – aj im počas pobytu na Ďalekom východe vzdávam úctu.

Vo Vladivostoku som si pripomenul ešte jednu zaujímavú osobnosť našich dejín – Marínu Paulínyovú zo Slovenského Pravna. Do Vladivostoku pricestovala v roku 1919 z USA ako dobrovoľná zdravotná sestra Amerického červeného kríža a odchádzala odtiaľ v roku 1921 s posledným transportom zranených legionárov. Počas druhej svetovej vojny bola podpredsedníčkou Československého červeného kríža v londýnskom exile. Pre jej energiu a šarm ju volali „Štefánik v sukni“. Žiaľ osud spoluzakladateľa Československa (ktorý mimochodom na prelome rokov 1918–1919 tiež navštívil légie v Rusku od Vladivostoku až do Jekaterinburgu) zdieľala až do tragického konca – v októbri 1945 zahynula pri havárii repatriáčného letu z Anglicka do Prahy. Počas môjho pôsobenia v Londýne sme opravili jej náhrobný kameň a zverejnili množstvo informácií o tejto vzácnej žene, ktorú nacistická a následne aj komunistická história odsúdila na zabudnutie. To je základ nášho prístupu, ktorého sa musíme držať pri kultivovaní pamiatky legionárov: nesmieme zabudnúť, lest we forget. ■

Na českém velvyslanectví v Římě byly představeny nové publikace

text br. Petr Tolar
foto ses. Marcela Tolarová,
ses. Zuzana Palová

Ve čtvrtek 18. května 2023 se na Velvyslanectví České republiky v Římě konala slavnostní recepce, při které byly prezentovány dvě publikace vydané v poslední době, které se obě zaměřují na československé legionáře a domobrance v Itálii. Recepce se zúčastnily zástupkyně Československé obce legionářské, které při té příležitosti předaly ocenění badatelům, kteří se věnují popularizaci našeho odboje v italském prostředí. Obě prezentované knihy jsou odrazem česko(slovensko)-italské spolupráce.

Kniha „Zapomenuté vojsko“ vyšla na konci loňského roku díky Československé obci legionářské. Jejím autorem je český badatel a diplomat Jozef Špánik, který má za sebou mnoho usilovné práce v oblasti vybudování nových pietních míst, která české a slovenské vojáky v Itálii připomínají. Jeho kniha pojednává o vzniku a nasazení domobraneckých praporů v Itálii a na Slovensku, a představuje vybrané osobnosti z řad domobranců.

Kniha „Nazdar. La Legione Cecoslovacca in Italia nella Grande Guerra“ je dílem italského historika, slavisty a překladatele z češtiny. Pan Alessandro Volpato je archivářem na italském Ministerstvu zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce, kde se zabývá vydáváním historických diplomatických dokumentů. V nové publikaci se zaměřuje na československou legii v Itálii během první světové války, jako hlavní argument pro uznání práva Čechů a Slováků na státní samostatnost.

Hostitelem recepce na české ambasádě v Římě byl velvyslanec Jan Kohout. Vedle obou autorů prezentovaných publikací byli čestnými hosty také podplukovník Enzo Ciaraffa, bývalý důstojník italské armády, který se nyní věnuje publicistice se zaměřením na vojenské dějiny, a profesor Francesco Caccamo, který se na Univerzitě Chieti-Pescara věnuje východoevropským dějinám a první světové válce. Oba zmínění se společně s oběma autory chopili slova a shromážděným hostům přiblížili nová knižní díla i vzájemné vztahy mezi Čechy, Slováky a Italy, poznamenané první světovou válkou. Československou obec legionářskou zastupovaly sestry Marcela Tolarová a Zuzana Palová. Obě dámy se setkaly s velice milým přijetím, ze kterého může vzejít další spolupráce s italskými institucemi, například s krajskou školou v Římě, při připomínání odkazu našich předků v Itálii. Oficiálního programu využily také k tomu, aby zmíněným řečníkům předaly ocenění ČsOL za jejich badatelskou a propagátorskou činnost a spolupráci s ČsOL.

Zúčastnění italské i české odborníci, diplomaté a krajané ocenili důstojně připravenou akci. Českému zastupitelskému úřadu

a panu Špánikovi patří poděkování za pozvání a organizaci. Hosté večera si mohli na ambasádě prohlédnout také část putovní panelové výstavy o československé legii v Itálii, kterou zapůjčila legionářská Obec.

Obě vyslankyně ČsOL využily dalšího dne v Římě také k návštěvě pietních míst, která jsou spojena s českými a slovenskými vojáky během první světové války. Na Benátském náměstí, kde se

24. dubna před 105 lety uskutečnila slavnostní přísaha československých legionářů, položily věnec v národních barvách k pamětní desce na honosné budově pojišťovny Generali. Tato deska připomíná onu historickou událost, kdy zástupci Československé Národní rady v čele s Milanem R. Štefánikem poprvé vystupovali jako zástupci Italy uznané vlády dosud neexistujícího samostatného československého státu. Slavnost probíhala na schodišti Národního památníku Viktora Emanuela II. neboli Oltáře vlasti, kde se také nachází italský hrob neznámého vojína. Druhým místem, kde si ses. Tolarová a ses. Palová připomněly památku našich vojáků, byl kostel Santa Maria dell'Anima. V kryptě kostela leží pochovány ostatky více než čtyř set vojáků rakousko-uherské armády, mezi nimiž byli rovněž vojáci pocházející z Česka a Slovenska, kteří zemřeli jako váleční zajatci v letech 1918 a 1919. S ohledem na právě probíhající mši sice nebylo umožněno položit věnec, a tak jim sestry věnovaly alespoň tichou vzpomínku. Stejnou úctou si naše válečné oběti zasluhují bez rozdílu válčících stran, a současná legionářská Obec to bezesbýtku naplňuje. ■

104 let od tragédie v Ivanke pri Dunaji

text br. Jiří Filip
foto ses. Marcela Tolarová

Československá obec legionářská ve spolupráci se Společností M. R. Štefánika. Ministerstvem obrany ČR a Posádkovým velitelstvím Praha udržuje tradici každoroční piety za jednoho z tvůrců naší moderní demokratické státnosti generála Milana Rastislava Štefánika.

I letos se vzpomínkové shromáždění konalo u Štefánikovy hvězdárny na Petříně před generálovou sochou dne 4. května, v den výročí tragické smrti osádky letounu Caproni Ca.3.

Předseda ČsOL br. Pavel Budinský se před zahájením piety přivítal se vzácnými hosty, mezi nimiž nechyběli zástupci prezidentské kanceláře, ministerstva obrany, Armády ČR a dalších institucí a spolků. Vzhledem k rozsáhlé rekonstrukci bezprostředního okolí pietního místa bylo třeba pro letošní rok výrazně omezit program piety a pokud možno omezit počet účastníků. Dík patří všem, kteří nám vyšli vstříc a s pochopením dorazili s květinovými dary v pozdější čas. Navzdory této situaci proběhla pieta důstojně a při tónech večerky přítomní uctili památku generála Milana Rastislava Štefánika. Nezbyvá, než se těšit na půlkulaté výročí v příštím roce, které se již uskuteční nerušeně s obvyklým programem. ■

Památce Josefa Balabána

text a foto red

Městská část Praha 6 uspořádala v pátek 21. dubna 2023 tradiční vzpomínkovou akci k uctění památky generálmajora in memoriam Josefa Balabána, jednoho z největších hrdinů protinacistického odboje, velitele legendární skupiny Tří králů. Letos jsme si připomněli již 82. výročí jeho zatčení u pamětní desky na rohu ulic Studentská a Evropská. Na pietě zastupoval ČsOL tajemník pro organizaci br. Jiří Filip.

Odbojová skupina „Tři králové“, kterou tvořili Josef Balabán, Václav Morávek a Josef Mašín, udržovala spojení s velitelem československé rozvědky v Londýně generálem Františkem Moravcem. Mnohdy svými riskantními operacemi provokovala špičky pražského gestapa a získávala velmi cenné informace. Tito hrdinové patřili mezi zakládající členy vojenské odbojové organizace Obrana národa, kde vytvořili zpravodajskou a diverzní skupinu. Bylo to právě gestapo, které trojici pojmenovalo Tři králové.

Při jedné konspirativní schůzce v pražských Dejvicích, která byla konfidentem vyražena, padl do rukou gestapa první ze Tří králů – Josef Balabán. Navzdory krutým výslechům nepodleh. Nic nevyzradil, a dokonce se mu podařilo dezinformacemi získat čas, aby jeho spolubojovníci mohli přemístit vysílačku, která zaručovala spojení s Londýnem.

Když jako zastupující protektor nastoupil Reinhard Heydrich a bylo vyhlášeno stanné právo, byl Josef Balabán odsouzen stanným soudem k trestu smrti. Dne 3. října roku 1941 byl za prvního stanného práva v jízdném kasáren bývalého dělostřeleckého pluku v Praze-Ruzyni popraven. ■

Odhalení pamětní desky pplk. MUDr. Ludvíku Klegovi

text br. Martin Lokaj
foto ZŠ MUDr. E. Lukášové a Klegova; ÚMOb Ostrava-Jih

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

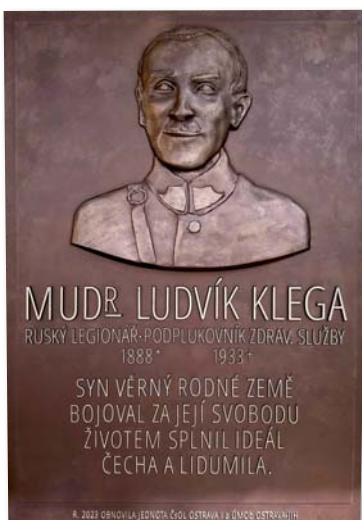
Svůj život zasvětil pomoci druhým. Léčil Srby a Černohorce v balkánských válkách, jako šéflékař úderného praporu čs. legií na Rusi zachraňoval spolubojovníky raněné v bojích s bolševiky. Na rodném Ostravsku pak usilovně pracoval na zlepšení veřejného zdraví i rozvoji spolkového a kulturního života. Obětavého, statečného lékaře a legionáře nyní v rodné Hrabůvce, dnes místní části Ostravy-Jihu, připomíná pamětní deska.

Za jejím vznikem stojí Jednota ČsOL Ostrava 1. Nejde ovšem o první podobnou událost. Pamětní desku Klegovi věnovali vděční legionářští bratři již v roce 1936. O deset let později se z úkrytu, kde přečkala německou okupaci, na své místo vrátila. Během dlouhého panování komunistů však nenávratně zmizela. Dne 31. května 2023 se tak uskutečnilo již třetí, nepochybně však poslední slavnostní odhalení.

Na rozdíl od učení obou totalit jsou totiž ideály, které Ludvík Klega ztělesňoval, trvalé a hodné následování i 90 let po jeho smrti. Množství vzácných hostů i diváků slavnostního aktu toho bylo přesvědčivým důkazem. K novému pietnímu místu před vestibulem Základní školy MUDr. Emílie Lukášové a Klegova mezi jinými zavítali 1. rada velvyslanectví Srbské republiky v ČR Ljiljana Govedarica, primátor města Ostravy Jan Dohnal a Martin Bednář, starosta Městského obvodu Ostrava-Jih, který obnovu desky financoval. Chybět přirozeně nemohla ani početná rodina Klegova vedená vnukem Ludvíkem, zástupci uniformovaných sborů, Sokola a dalších institucí a spolků.

Početné zastoupení mělo přirozeně také žactvo školy, pro které se umístěním pamětní desky stal pplk. MUDr. Ludvík

Klega patronem. K následování „ideálu Čecha a lidumila“, jak hlásá v bronzu zvětšený nápis, je ve svém proslovu ostatně vyzval také předseda Jednoty ČsOL Ostrava 1 a iniciátor obnovy br. Martin Lokaj. Ten následně spolu se starostou Martinem Bednářem a vnukem Ludvíkem pamětní desku za potlesku publika odhalil. Spolu s dalšími hosty pak hold svému velkému vzoru, rodákovi a předkovi stvrdili položením bohatých květinových darů. Vojenské pocty při této příležitosti vzdaly čestné stráž Jednoty ČsOL Ostrava 1, Krajského vojenského velitelství Ostrava, T. J. Sokol Moravská Ostrava I a Vítkovice.

O tom, že je památka pplk. MUDr. Ludvíka Klegy v dobrých rukou se přítomní mohli

presvědčit ve vestibulu školy, kde bylo možné vedle rozsáhlé panelové výstavy ČsOL o zahraničním odboji v letech první světové války a vzniku Československa zhlédnout také plakáty, na nichž žactvo mimořádně zdařile ztvárnilo různými výtvarnými přístupy válečnou anabázi čs. legií a především pak Klegův bohatě naplněný život. Zájem o věc mládež prokázala rovněž nadšením z doprovodného programu, během kterého se mohla blíže seznámit se stejnokrojím, výstrojí a výzbrojí čs. legionářů.

Ludvík Klega se narodil 22. ledna 1888 v Hrabůvce v sou-
sedství Vítkovic. Jako chlapce jej nemoc připravila o otce a tři
sourozence, což určilo jeho životní cestu, jejíž náplní se sta-
la pomoc trpícím. Roku 1912 se již coby student medicíny
přihlásil do lékařské mise na pomoc balkánským Slovanům
v bojích s Turky. Působil v Bělehradě a později také v černo-
horském Cetinje. Tím získal zkušenosti, ale také pozornost ra-
kouských úřadů.

Když krátce po jeho promociích vypukla světová válka, mu-
sel s nálepkou politické nespolehlivosti maširovat na bojiště
jako prostý pěšák „při své rotě s puškou, teletem a 140 pa-
tronami, jak předpis kázal.“ Brzy pak zakusil hrůzy frontového
boje. Teprve po intervencích rodiny byl ustanoven lékařem
a na jaře roku 1915 mohl při přehlídce pohovořit s arcivé-
vodou Karlem. Klega na něj musel udělat dojem, protože
nedlouho poté byl povýšen a vyznamenán. Následník trůnu
neměl ani tušení, že mladý lékař tou dobou pomáhal českým
vojákům zběhnout. Sám brzy na to přešel na úpatí Karpat
k Rusům. S dalšími lékaři pak zamířil do Čeljabinsku, kde za-
čal pracovat v místní vojenské nemocnici.

V létě 1916 ho zde jeden ze zajatců požádal o falešnou
diagnózu, aby nebyl poslán dále na Sibiř. Tím zajatcem nebyl
nikdo jiný než Rudolf Medek. „Poslouchali jsme ho vždy se zá-
jmem, když vykládal o jediné cestě, která vede k osvobozené
vlasti: Všichni čeští zajatci jít na frontu, rvát se jako lvi a rozbit
Rakousko,“ vzpomínal Klega po letech. Povzbuzen, podal si
i on přihlášku do revolučního vojska, ke kterému byl však po-
volán až v červenci 1917. Posléze se stal šéflékařem elitního
1. úderného praporu.

V březnu 1918 již ošetřoval první raněné z bojů u Bachmače.
Ve vagónu, jenž sloužil jako ošetřovna, následně ukrýval
zbraně, jejichž odevzdáním podmiňovali ruští bolševici další
cestu na východ. Legionáři se nakonec rozhodli pokračovat
vlastním pořádkem a Klega tak následoval úderníky do bojů
podél magistrály, o tunely krugobajkalské dráhy, vylodění
v nepřátelském týlu na východním břehu Bajkalu i krvavé
řeže při postupu na Nižnij Tagil na Urale.

Klegovy lékařské i organizační schopnosti posléze našly
uplatnění při budování sborové zdravotní služby, kdy se podí-
lel na sestavování sanitních vlaků nebo zakládání nemocnic.
Naposledy pak sloužil u evakuačního úřadu ve Vladivostoku,
odkud vypravoval transporty do vlasti. Na Klegu, jenž se me-
zitím stačil oženit, přišla řada až v létě roku 1920, kdy Rusko
opustil na palubě parníku Huntsend.

Po návratu domů si otevřel ordinaci ve Vítkovicích, kde
platil za vyhledávaného odborníka a propagátora moderních
medicínských metod. Mimo to se s neobyčejnou vervou pus-
til do organizování legionářského hnutí i spolkového živo-
ta – stal se činovníkem župy i předsedou vítkovické jednoty
ČsOL, vedl místní odbočku Svazu čs. důstojnictva a starosto-
val i vítkovickému sokolstvu. Stál mimo jiné i za vznikem so-
kolského kina Bio Rekord, dnes sídla známého Divadla Mír.

Klegova činnorodá práce skončila náhle 9. ledna 1933, kdy
na následky prochlazení po jedné z cest za svými pacienty
zemřel. Posledního rozloučení s vojenskými poctami se zú-
častnily tisíce lidí ze širokého okolí. Ostatky zemřelého byly
nejprve uloženy v rodinné hrobce v Hrabůvce a po jejím zru-
šení v nedaleké Hrabové, kde spočívají dodnes. ■

Příběhy našich ukrajinských přátel

Po více než roce ukončil Republikový výbor ČsOL na svém dubnovém jednání projekt Pomoc Ukrajině, v jehož rámci pomohla ČsOL takřka dvěma stovkám ukrajinských uprchlíků, především ženám s dětmi. Úspěšné naplnění projektu pozitivně zhodnotili i delegátky a delegáti řádného Republikového sněmu ČsOL, jenž proběhl v únoru letošního roku. Poprosili jsme Ukrajinky, které u nás našly dočasné útočiště, aby nám krátce popsaly, co prožily a jak se jim daří. Na následujících stranách přinášíme odpovědi několika z nich.

LESIA SAMOILENKO, MAKSYM A DARYNA

Lesia a její děti Maksym (9) a Daryna (6) přijeli do hotelu v květnu loňského roku ze Záporoží a ubytovali se zde jako hoteloví hosté. Teprve o pár dní později, kdy jim končil zaplacený pobyt, jsme se dozvěděli, že jde o ukrajinské uprchlíky a nabídli jsme jim, že mohou zůstat. Pracovitá a vždy usměvavá Lesia se hned aktivně zapojila mezi ostatní dívky a nikdy neodmítla pomoc při jakékoli práci v hotelu nebo na podporu uprchlíků a ukrajinských vojáků.

Lesia se těžko loučila s Prahou, kterou si oblíbila, ale také s ostatními dívkami z hotelu, protože tady žila mezi přáteli. Když jsme se večer loučily, byly znát její obavy z cesty do neznáma. Zároveň ale viděla radost a nadšení svých dětí, které se nemohly dočkat, až se uvidí s tatínkem. Nyní žijí nedaleko Bruselu, snaží se vyřídit si všechny potřebné dokumenty, aby mohli v Belgii zůstat, a hledají vlastní bydlení. Maksym a Lesia už chodí do školy, kde se 21. října slavil Halloween, jak je patrné z přiložené fotografie.

JEVHENIJA KUKOVINETS A VSEVOLOD

Jevhenija je 42letá matka samoživitelka, která se svým synem Vsevolodem opustila Ukrajinu v březnu loňského roku. Přijeli z doněcké oblasti, kde boje probíhají i po osmi měsících války. Na začátku září se přestěhovali z hotelu Legie jen o pár desítek metrů dále do malé garsonky, která jim byla do konce roku poskytnuta zdarma.

Jevhenija je účetní, v současné době si ale přivydělává poskytováním manikúry a pedikúry, což pro ni bylo dříve spíše koníčkem. Sama říká: „Zákazníků je v tuto chvíli málo. Jeden nebo dva týdně. Žiju z příspěvku od úřadu práce. Jsem evidována jako uchazečka o zaměstnání. Cítím se psychicky

špatně, ještě jsem si nenašla žádné přátele. V blízkosti nejsou žádní příbuzní. Můj syn chodí do třetí třídy na české škole. Je mu 9 let a má to tu rád. Děkuji svým českým přátelům za velkou pomoc, jinak bych se musela vrátit na Ukrajinu.“

LJUBOV OSTOJAČ, LILIA, DMITRO, TARAS A ILJA

Padesátiletá Ljubova společně se svými čtyřmi dětmi přišla do hotelu Legie hned mezi prvními, již 27. února 2022. Zůstali s námi do dubna, kdy si našli jiné ubytování. Nakonec je ale jejich srdce přivedla zpět na Ukrajinu: „Před rokem jsme s dětmi našli ochranu před válkou v ČR v hotelu Legie. Přijměte ze srdce díky. V září jsme se vrátili na Ukrajinu, ale ne domů (naš dům byl zničen, vesnice je okupovaná). Nyní jsme v Zakarpatí. Děti

se učí ve škole, já pracuji v pekárně. Na Nový rok se náš obráncem vrátil z vojny. Rodina je tedy znovu pohromadě. Na čas strávený v Praze vzpomínáme s vřelostí v srdci. Mnohokrát děkuji za vaši práci. Modlím se k Bohu, aby vám požehnal a naplnil vaše potřeby podle bohatství své slávy skrze Ježíše Krista.“

OLGA DVORNINA A ALEXIJA

Olga k nám přijela společně s dalšími uprchlíky z Žitomiru 1. března 2022. Byla to drobná plachá dívka, přicestovala sama, ale bylo zjevné, že dlouho sama nebude. Když jsme Olgu přijali, byla již v pátém měsíci těhotenství. Olga se od první chvíle zapojila do pomoci ostatním. Strávila mnoho hodin prací v naší výdejně humanitární pomoci. O svém pobytu v hotelu Legie říká: „Jak víte, porodila jsem svou malou Alexii v Praze. Strávila jsem s vámi pět měsíců, než jsem se přestěhovala na jihovýchod Ukrajiny. Celých těch pět měsíců jsem bydlela ve vašem hotelu, měla jídlo a vše potřebné pro sebe i dítě, psychickou a finanční podporu, za což moc děkuji Marcele a Zuzaně a celé ČsOL. Porod proběhl bezpečně a naprosto zdarma, za což jsem moc vděčná. Moje první cesta do Evropy v roce 2018 byla Praha na dva dny. Získala si mě svou krásou, vždy jsem se tam chtěla vrátit a poznávat nová místa. Nikdy jsem si ale nemyslela, že k tomu dojde za takových okolností. Česká republika je velmi krásná a velkorysá země, která pomáhá obyvatelům Ukrajiny

v boji proti Rusku, za což jsme velmi vděční! Po našem vítězství v této hrozné válce vás určitě přijedeme navštívit a ukázat našemu dítěti krásu Prahy a Vaši historii. Nikdy nezapomeneme na Vaši pomoc v tak těžké době pro náš lid! Nyní válka pokračuje, na Ukrajině umírají lidé každý den, ostřelování probíhá po celé zemi. Letí na nás rakety a my se neustále schováváme v krytech, ale věříme ve vítězství! Můj život se dramaticky změnil, naše hodnoty jsou nyní úplně jiné. Nemůže být nic dražšího než rodina a svoboda! Můj manžel čte historii Čech, mluví o Janu Žižkovi a Karlu IV., jakou stopu tito lidé zanechali ve vaší zemi a co pro vás znamenají. Opravdu věříme, že naše země bude i nadále vzkvétat. V budoucnu se staneme členy Evropské unie a chceme se vyvíjet jen jako Evropané! Ukrajinci nikdy nebyli bratři s Rusy, máme úplně jinou mentalitu a hodnoty! Máme úplně jinou historii a neměli jsme nic dělat s lidmi jako oni! Čeští lidé si velmi dobře pamatují okupaci sovětskými vojsky v roce 1968 a rozumí nám jako nikdo jiný! S úctou a vděčností rodina Dvorninů.“

TETIANA BRANOVYTSKÁ A ILJA

Tetiana a její syn Ilja přicestovali z Žitomirské oblasti v noci z 1. na 2. března. V hotelu Legie zůstali jen dva týdny, než se díky pomoci skautů přestěhovali do Mnišku pod Brdy. I za tuto poměrně krátkou dobu jsme si ale vybudovali pouto, které přetrvává.

„Chci vám vyprávět příběh mého pobytu v České republice. Jmenuji se Tatána. Bydlím v Žitomiru, pracuji jako účetní. Několik let jsme navštěvovali Žitomirské sdružení volyňských Čechů, protože můj manžel má české kořeny. Náš život byl zajímavý, snili jsme, smáli se, žili krásný život. Do 24. února 2022 jsme se probudili za zvuků výbuchů. 27. února pozdě večer, když naše město opět zasáhla raketa, zavolala paní Ludmila Čiževská, šéfka našeho sdružení, a nabídla odjezd do České republiky. Na rozhodnutí bylo pět minut. Domluvili jsme se. Celou noc jsem nespala. Opouštím rodinu, domov, nebo se uvidíme? Jak nacpat svůj život do jednoho malého kufříku, co je důležitější? Pak jsme se synem Iljou nastoupili do autobusu, opustili rodinu, plakali, bylo to těžké. Cesta byla složitá, čekali jsme, co bude dál. Jen otázky bez odpovědí. Po překročení

hranic se o nás všichni začali starat. Nebyli jsme sami. Pak jsme skončili v hotelu Legie. Bylo to velmi dojemné: byli jsme vřele přivítáni a chutně nakrmeni. Oblečení, osobní hygienické potřeby, vše pro nás bylo. Každý problém byl vyřešen. Mnoho výletů, zábava pro děti. Zaměstnanci ČsOL, jak se mi zdálo, nebyli skoro doma, věnovali nám veškerý čas. Pak jsme se s pomocí skautů přestěhovali do Mníšku pod Brdy. Potkala jsem tam spoustu úžasných lidí, bydlela jsem se synem v krásném bytě, chodila pracovat do školky, syn chodil do školy a na fotbal. Všichni byli neuvěřitelně přátelští. Ale moje srdce bylo na Ukrajině a 9. června jsme se se synem vrátili. Bojíme se teď? Velmi! Na život ve válce se nedá zvyknout. Ale nejsem sama. Moji přátelé z České republiky se o nás neustále bojí a zvou nás, abychom se v případě nebezpečí vrátili. Vítězství určitě bude. Sláva svobodnému lidu Ukrajiny a České republiky.“

OLENA BEKHTER A KRYSYNA

Oleňu s dcerami Krystynou a Veronikou a také jejího otce Olega jsme přivítali o něco později, 8. března. Dvašedesátiletý Oleg se stal pacientem motolské nemocnice, kde podstupoval léčbu rakoviny plic. Celá rodina nám byla nápomocna, kdykoli jsme potřebovali více rukou. Oleg dělal drobné opravy, Olena se nebojí žádné práce a Krystyna byla častým hostem v kancelářích ČsOL. Olena s dětmi si našli bydlení v Praze, Oleg zůstal doma na Ukrajině.

„Válka změnila celý můj život. Je velmi těžké zprostředkovat ten pocit a popsat bolest, kterou cítí každý Ukrajinec, je to nesnesitelně bolestivé. Rok války v mé vlasti. V březnu 2022 jsme museli opustit Ukrajinu, protože jsme nemohli pokračovat v léčbě mého táty, má rakovinu plic. Lékaři doporučili odjet do Česka. Nevím, jaké síly nás chrání, ale díky nim se na naší cestě setkali úžasní andělé z ústředí ČsOL. Marcela a Zuzana jsou neuvěřitelně úžasní lidé. Díky jejich podpoře a péči se můj táta léčil, já i moje děti jsme v bezpečí v péči hlavního města Prahy, žijeme zde, děti studují, já pracuji, pomáhám rodině a Ozbrojeným silám Ukrajiny. Vám všem jsem neskonale vděčná za péči, za klidné noci bez sirén, za světlo, vodu, bydlení, za klid a pohodu a za budoucnost.“

YULIANA KOLOKOLTSEVA A MICHAJLO

Yuliana je šestatřicetiletá žena plná životního optimismu, který rozdává do všech stran. Do hotelu Legie přišla společně se svým synem Michajlem, ale také s maminkou Lilií a mladší sestrou Alinou. I oni patří k žitomirské skupině. Yuliana nám pomáhala hlavně v začátcích a to i díky její znalosti angličtiny, přes kterou nám překládala, když nám nestačila podobnost ukrajinštiny s češtinou. Ona i celá její rodina oplývá nakažlivým životním optimismem, který neztratili ani přes tíhu situace, do které byli vrženi.

„Dovolte mi, abych vám řekl svůj příběh. Jmenuji se Yuliana. Před válkou jsem pracovala v marketingovém oddělení mezinárodní společnosti jako textař. Pracoval jsem pro ukrajinský trh. Zrovna jsem znovu začínala žít svůj život, protože to byla doba po mém rozvodu. Byla jsem vdaná 10 let.

Žila jsem sama se synem, pronajala si byt, měla plnohodnotný a zajímavý život, mnoho přátel, chodila do posilovny, realizovala si svůj sen a začala chodit tančit a učit se anglicky (za což jsem teď neskonale vděčná). Povýšili mě v práci, našetřila jsem peníze na dovolenou s mým synem a měla velké plány do budoucna.

Ráno 24. února vše zhatilo. Vyskočila jsem z postele za zvuků bombardování. Strávili jsme týden na vesnici u rodičů mého exmanžela, ale jednoho večera jsem se během pěti minut rozhodla zachránit život a psychiku svého dítěte i sebe a druhý den ráno jsme jeli autobusem do ČR.

Nevěděla jsem, kde budeme bydlet. Věděla jsem jednu věc: doma je to nebezpečné a já musím chránit své dítě. To, že jsme byli v centru Prahy, bylo překvapení.

Abych byla upřímná, prvních pár měsíců si moc dobře nepamatuji. Celou dobu jsem brečela a nevěděla co dál. Vyhodili mě z práce. Nevím, co bych si bez Marcely, Zuzany a dalších dobrovolníků počala. Jsou to naši strážní andělé. Udělali a dělají pro nás všechno možné i nemožné.

Pak jsem si uvědomila, že si musím hledat práci a k tomu musím znát jazyk. Rozhodla jsem se, že bude rychlejší zlepšit se v angličtině, než se od začátku učit česky. Za ušetřené peníze na dovolenou jsem si koupila dobrý kurz angličtiny s učitelem a strávila léto učením jazyka.

Rychle jsem si našla práci. Během dvou týdnů poté, co jsem dokončila kurz angličtiny. Víš proč? Protože když mi někdo bude tvrdit, že nemůžu uspět, dokáži mu přesný opak.

Jsem office manager ve velké společnosti v Praze. Byla jsem přijata, aniž bych uměla česky. Práce je to těžká, mám spoustu povinností. Od jednoduchého účetnictví až po rezervaci letenek a hotelů pro kolegy. První měsíc jsem plakala každý den, protože to bylo psychicky velmi těžké. Každý den byly úkoly, které jsem nikdy předtím nedělala. Ale prostě jsem to vzala a udělala. Jak? Jsem velmi flexibilní, je to synonymum být Ukrajincem.

Je to stále těžké, ale toto je moje cesta, zkušenost a vývoj. Teď se učím česky a přemýšlím o rekvalifikačních kurzech. Ještě jsem se nerozhodla, co budu dělat, ale definitivně jsem se rozhodla, že potřebuji pro sebe a syna vydělat slušné peníze.“

NATALIA BUDKO, MARIA A ARSENI

Natalia se svými dvěma dětmi Marií a Arseniem přicestovala do Prahy 1. března ze Žitomiru. Hotel Legie se jim stal domovem na čtvrt roku.

Na první dny války a rozhodnutí opustit svou zemi vzpomíná Natalia takto: „Ráno 24. února 2022 nás probudily výbuchy u Žitomiru, pak došlo k raketovému ostřelování a od té chvíle pro nás začala válka. V průběhu několika dnů byly tyto útoky častější, ruské bombardéry létaly a shazovaly bomby. Ze zpráv jsme se dozvěděli, že boje s Rusy jsou stále blíž a blíž našemu městu. 28. února 2022 padlo těžké rozhodnutí opustit kvůli mým dětem mé rodné město. Takže já a moje dvě děti jsme díky Sdružení volyňských Čechů a jejich přátel odjeli do České republiky se dvěma malými kufříky, které obsahovaly náš bývalý život.“

Na dobu strávenou s námi má dobré vzpomínky: „V České republice jsme byli vítáni jako rodina. Byli jsme ubytováni v pohodlných podmínkách, vybaveni vším potřebným, pečovali o nás, dělali vše proto, abychom nemysleli na válku. Dětem byla věnována náležitá pozornost, probíhaly kurzy českého jazyka, konaly se výlety, děti navštěvovaly zoo, dětský tábor, zapojovaly se do sportovních akcí a mnoho dalšího.“

Naše rodina je neskonale vděčná Vládě České republiky, dobrovolníkům za morální i materiální pomoc, za soustrast, za to, že naše děti neviděly a neslyšely všechny ty hrůzy, které se tehdy nedaleko od našeho města staly.“

Dalo by se říct, že jim v Čechách nic nechybělo. Myšlenkami ale byla Natalia stále s příbuznými, kteří zůstali doma. Když se dozvěděla, že ukrajinská armáda získala zpět sever Ukrajiny, padlo těžké rozhodnutí vrátit se domů.

O návratu do Žitomiru Natalia říká: „První měsíc jsme strávili přivykáním si na život za války – na letecké poplachy, dlouhé čekání v krytech, na děsivé zprávy, které vyprávěly o událostech, které se staly nedaleko od nás a které se stále dějí na Ukrajině, na zničení výškových budov od ruských raket a na myšlenky, co když se to příště stane našemu domu? Mám žustat?“

Snažíme se ale žít normální život, každý den chodím do práce, naše děti navštěvují školu, komunikují se spolužáky a o víkendech pokračují ve studiu českého jazyka. Bohužel válka ještě neskončila, každý den se ozývají letecké poplachy, Ukrajinci umírají každý den. V naší zemi bojujeme za svobodu a díky podpoře a pomoci našich spojenců se stáváme silnějšími a vítězství bude naše. Dobro definitivně zvítězí nad zlem a na Ukrajině zavládne mír!“

XENIE KRUCHOK A VITALINA

Čtyřicetý únor uplynul rok, co do naší země vtrhla ruská okupační vojska. A již 390 dnů se já a moje dcera cítíme v bezpečí díky pomoci a podpoře České republiky, zejména Československé obce legionářské. Osobně ani nevím, jak vyjádřit vděčnost za takovou šlechetnou činnost.

Na začátku března loňského roku se 170 žen s dětmi dostalo do hotelu Legie v Praze. Byly nám zde vytvořeny více než důstojné podmínky. Bylo zajištěno ubytování, stravování, stále jsme dostávaly všechno, co bylo potřeba pro všední život. Každý den nám poskytovali informace o všem, co potřebujeme, připravovali pro nás různé výlety, kulturní, sportovní akce, učili naše děti češtinu, starali se o nás a podporovali, a dělali to s velkým soucitem a z celého srdce. To vše nám pomáhalo zmírnit utrpení, zklamání, bezmocnost a emoční frustraci, které jsme všichni cítili v pro nás tak těžkou dobu. A také nám to umožňovalo rychleji se zapojovat do české společnosti.

Každá z nás má svůj příběh, někdo se vrátil na Ukrajinu, někdo odjel dál do Evropy, a někdo zůstal tady v Čechách. Já s dcerou stále bydlíme v Praze. Pracuji pro ČSOL a jsem hrdá na to, že mám možnost být a pracovat s tak hodnými lidmi. Líbí se mi tady. Možná je to kvůli tomu, že jsem krajanka, mám české kořeny. Od dětství jsem nejednou trávila letní prázdniny v českých táborech, v mládí jsem studovala v Praze na kurzech českého jazyka pro cizince, na Ukrajině jsem vystudovala češtinu na univerzitě a pak pracovala jako překladatelka. Moje desetiletá dcera tady chodí do školy, bohužel si ale na české prostředí nezvyká tak rychle jako já, chybí jí moc její příbuzní a ukrajinští přátelé. Nicméně rozumí, že jsme tady v bezpečí, že jsme poměrně daleko od války, od sirén, výbuchů, raketových útoků a neustálého strachu o svůj život a život svých blízkých.

Z celého srdce chceme popřát, aby vaše země ani nikdo z vás nikdy nezažil utrpení, které nyní prožívá Ukrajina a její lid. A ještě jednou chceme poděkovat zaměstnancům ČSOL (zvláště našim nejhodnějším děvčatům Marcele a Zuzaně), pracovníkům Muzea československých legií, dárcům, dobrovolníkům a všem, kdo přispěl k pomoci uprchlíkům z Ukrajiny.

Věříme v naše vítězství, v naši svobodu a mír na naší krásné zemi!

Nechť Bůh ochraňuje každého! ■

Den Bystřice se vydařil

text br. Teodor Hybler
foto br. Martin Benek a br. Petr Majer

JEDNOTA ČSOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

Den Bystřice se nesl v duchu šestistého výročí první písemné zmínky o této, v současnosti největší, obci v České republice se svými 5451 obyvateli. Nejenže přálo počasí, ale hlavně velká návštěvnost nás potěšila. Zajímavý odpolední program zaujal hlavně děti a večerní vystoupení zpěváka Tomáše Kluse pak mládež a dospělí. Spolky působící v obci připravily místní speciality a nechybělo „Bystřické pivo“. Matice slezská, pobočný spolek

v Bystřici nad Olší, vydala k tomuto výročí Almanach, který byl návštěvníkům rozdán.

Jednota ČsOL ve Frýdku-Místku se zde poprvé prezentovala a veřejnost si se zájmem prohlédla vystavené uniformy, propagační materiály apod. Br. Viliam Kalinčík zde byl ve stejnokrójí italského legionáře a br. Martin Benek se společně s br. Radimem Janáčem věnovali i těm nejmenším návštěvníkům. Překvapil nás velký zájem jak dospělých, tak dětí, z nichž mnozí o čs. legionářích slyšeli poprvé. ■

Krajské ocenění pro jednotu ČsOL

text br. Martin Lokaj
foto MS kraj

JEDNOTA ČSOL OSTRAVA 1

Za svou komemorativní a vzdělávací činnost obdržela Jednota ČsOL Ostrava 1 čestné uznání Moravskoslezského kraje. Stalo se tak dne 9. května u příležitosti vyhlášení Osobnosti Moravskoslezského kraje, cen pro obětavé dobrovolníky BoSmePartyja a v neposlední řadě Cen hejtmana kraje za společenskou odpovědnost za rok 2022 – již 14. ročníku regionální soutěže, jejímž cílem je ocenit zásluhy a společenský přínos firem, organizací veřejného sektoru, obcí a spolků.

Mezi nominované v poslední jmenované kategorii se letos zařadila také Jednota Ostrava 1, kterou na slavnostním

setkání v prostorách BrickHouse v Dolní oblasti Vítkovic reprezentovali předseda br. Martin Lokaj a místopředseda br. Zdeněk Merta. Přesto, že na vítěznou příčku ostravská jednička nakonec nedosáhla, je čestné uznání z rukou hejtmana kraje Ivo Vondráka – a tím i přizvání mezi přední subjekty veřejného života Moravskoslezského kraje – důstojným oceněním všech členů jednoty, kteří se aktivně podílí na její činnosti a pomáhají tak úspěšně naplňovat historické poslání Československé obce legionářské na Ostravsku. ■

Vzpomínka na americké letce u Boršova

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Dne 15. dubna 2023 jsme se účastnili piety na počest amerických stíhacích pilotů, kteří padli na konci druhé světové války, dne 17. dubna 1945. Byli jimi Capt. Raymond F. Reuter a 1st. Lt. Wiliam R. Preddy. Za účasti starosty obce Boršov, zástupce ředitele KVV České Budějovice s příslušníky Aktivní zálohy AČR,

členů českobudějovické jednoty ČsOL, členů Jeep club s technikou a široké veřejnosti. K pomníčkům byly položeny kytice a po krátkém projevu starosty Boršova se uskutečnil přelet ultralehkých letounů.

Všem děkujeme za účast. Good luck, nezapomeneme. ■

Vzpomínka na americké letce pod zámekem Konopiště

br. Miroslav Marek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL BENEŠOV 2

Dne 21. dubna 2023 jsme si připomněli u památníku pod zámekem Konopiště u Benešova zavraždění amerických letců. Pomníček ve tvaru křídla byl vybudován na podnět bývalého starosty města Benešov Ing. Mojmíra Chromého na počátku 90. let minulého století. Připomíná smrt devíti amerických letců, kteří byli v dubnu 1945 sestřeleni na Sedlčansku. Dvě letadla Boeing B-17 Flying Fortress zasáhla německá protivzdušná obrana v oblasti největšího výcvikového prostoru SS v tehdeším protektorátu. Jeden z letounů explodoval ještě ve vzduchu a z něho se zachránili tři členové posádky. Na druhém bombardéru vznikl požár a kapitán nařídil posádce seskočit. Dvěma členům posádky se podařilo požár uhasit a letoun byl doveden na přistání na vlastní území.

Němcizatklí nejprve osm vojáků z obou letadel a bez soudu je zavraždili u silničního hektometrovníku 2,2 pod zámekem Konopiště, kde sídlilo velitelství gestapa. Devátý Američan byl zatčen o den později a zavražděn u Heřmaniček.

Pietní akt každoročně připravuje město Benešov v součinnosti s Krajským úřadem Středočeského kraje. U památníku položili věnce představitelé města Benešov v čele se starostou Ing. Jaroslavem Hlavničkou. Hejtmanku Středočeského kraje zastupoval její náměstek Ing. Stanislav Pavlík, který vystoupil se slavnostním projevem. Účastníky pozdravil i zástupce ambasády USA, přidělenec obrany plk. James Hackbarth. Tradičně položením věnce uctili památku zavražděných i zástupci Jednoty ČsOL Benešov 2 bratři Miroslav Marek, Karel Hruža a Stanislav Švidek. Kulisu této vzpomínky tvořila dobová technika, používaná americkou armádou ve druhé světové válce. ■

Legionáři na olomouckém Běhu pro Paměť národa

br. Milan Vyhřídál
místopředseda jednoty

JEDNOTA ČsOL OLOMOUC 1 „6. čs. střel. pluku HANÁCKÉHO“

Také v Olomouci každoročně probíhá akce s názvem Běh pro Paměť národa. Je již zažitou tradicí, že se uve-
deného závodu ve městě aktivně zúčastňují členové
jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“.

V letošním roce si čtyřčlenný tým našich borců v olomouckých Smetanových sadech stříhl štafetu na deset kilometrů, kterou nejen v historických stejnokrojích naší armády uběhl za nádherných 57 minut a 27 sekund. Naši uniformovaní běžci tak z celkem deseti týmu obsadili velice solidní osmé místo, přece jen neběželi v „ideálním“ sportovním úboru...

Do Běhu se po celé republice na paměť politických vězňů, válečných veteránů, obětí konfliktů a obecně všech bojovníků za svobodu vždy zapojuje několik tisíc běžců, přičemž zástupce Jednoty ČsOL Olomouc 1 můžeme na této akci potkávat pravidelně. Za vzornou reprezentaci Československé obce legionářské tímto všem našim závodníkům děkujeme! Za fotografie děkujeme Kristýně Krejčí. ■

Výstava BARIUM v Hradci Králové

JEDNOTA ČsOL V HRADCI KRÁLOVÉ

text a foto br. Radek Vorel

V pondělí 3. dubna 2023 si členové Jednoty Československé obce legionářské v Hradci Králové připomněli už 79 let od seskoku paraskupiny BARIUM u obce Vysoká nad Labem, a v prostorech referenčního centra Městské knihovny v Hradci Králové zahájili slavnostní vernisáží panelovou výstavu.

Hojná účast veřejnosti nás velmi potěšila, o výstavě a osudech členů skupiny BARIUM i o jejich působení na Královéhradecku promluvíli autoři výstavy br. Vladislav Severin z Jednoty ČsOL v Ústí nad Orlicí a br. Jan Hrubec z naší jednoty. Mezi pamětníky působení BARIA v Hradci Králové a okolí v letech 1944–45 byla i dcera spolupracovníka parašutistů, pana Václava Vachka, paní Věra

Nýlvrtová-Vachková. Její tatínek patřil k hlavním spolupracovníkům skupiny BARIUM a po udání a zatčení byl při výstupu na gestapu ubit.

Velké poděkování za možnost výstavu v těchto prostorech realizovat patří br. Pavlu Kuthanovi a poděkování zasluží i další členky a členové naší jednoty, kteří pomohli ve svém volném čase výstavu i vernisáž připravit. V neposlední řadě moc děkujeme řediteli Muzea Východních Čech, který zařídil výrobu výstavních stojanů. Výstavu bylo možno shlédnout do 28. dubna 2023. ■

Obrana národa – minulost a současnost

JEDNOTA ČsOL V ŽATCI

ses. Danuše Manová
předsedkyně jednoty

Ze zapůjčených putovních výstav z Ústředí ČsOL pořádáme každoročně výstavy ve spolupráci s Galeríí Sladovna nebo s Polánkovým muzeem v Žatci. Letos jsme měli domluvenou spolupráci s Galeríí Sladovna a vybrali jsme výstavu s názvem Obrana národa, protože toto jméno nese současná 4. brigáda rychlého nasazení v Žatci, a to podle vojenské domácí odbojové organizace činné v době okupace naší republiky za druhé světové války.

V posledních letech se velice upevnila spolupráce mezi naší jednotou ČsOL a Armádou České republiky prostřednictvím pana brigádního generála Jana Štěpánka. Chtěli jsme proto spolu s Galeríí Sladovna udělat vernisáž i pokračování výstavy co nejslavnostnější. Pozvánky odcházely nejen poštou, ale i SMS, e-mailem a desítkami telefonátů. Výsledkem bylo více než 60 účastníků vernisáže. Chválili úvodní slovo i uspořádání výstavy a vyšívaný prapor žatecké jednoty ČsOL, který jsme dali vyrobit v roce 2021. Při příležitosti pokládání věnců loni 8. května 2022 byl požehnán vojenským knězem panem kaplanem Brichtou a proběhlo slavnostní předání. Od tehdejší paní starostky Hamousové ho převzali vojáci a předali do rukou našeho praporečníka.

Návštěvníci výstavy obdivovali také tvorbu žáků základní školy v ulici P. Bezručce. Spolupracujeme s paní učitelkou Kumstýřovou, která se žáky po celý březen připravovala výkresy s vojenskou tematikou. Žáci

sestavili figurínu vojáka v uniformě v životní velikosti. Žákovská díla zpestřila naši výstavu. Při vernisáži a po celou dobu výstavy probíhala soutěž, v níž návštěvníci vybírali nejzajímavější výkresy.

Naši členové doplnili obě výstavy rodinnými památkami po svých předcích, kteří bojovali ve druhé světové válce v zahraničí. Zaplnili jimi dvě vitríny. Volně přístupné byly materiály ČsOL o legionářích a ukázky Legionářských směrů i knihy s vojenskou tematikou z pozůstalosti.

Vernisáží a otevřením výstav pro veřejnost trvajících do konce dubna naše akce neskončila. Příslušník AČR praporečnick Malina zorganizoval čtyři skupiny mladých vojáků, které se vystřídaly na interaktivních besedách, jež jsme připravili na základě výstavy Obrana národa. Základní škola v ulici P. Bezručce poslala na obdobné besedy dvě třídy 9. ročníku a jednu třídu 8. ročníku.

Letošní výstava s novým místopředsedou br. Markem Plečindou a částečně obměněným výborem Jednoty ČsOL v Žatci, jehož většina členů je velmi aktivní, se setkala s dosud největším zájmem návštěvníků. Tři dny před vernisáží, kdy už jsme měli velkou část výstavy nainstalovanou, proběhla akce „Žatec dokořán“ při příležitosti zahájení turistické sezóny. Ten den galerii navštívilo a alespoň zběžně prošlo i naší výstavou 297 lidí.

Mám radost z vydařené akce a těším se na další, které máme v plánu – Bahna, zářijový zájezd pro členy, desítky pietních aktů s AČR, s Městem Žatec a dalšími obcemi v okrese. ■

Z činnosti novojičínské jednoty v jarních měsících

text a foto br. Alois Petroš

JEDNOTA ČSOL V NOVÉM JIČÍNĚ

S nebyvalou aktivitou se museli poprat členové novojičínské jednoty Československé obce legionářské v jarních měsících. Velmi se započal zejména výbor jednoty. Kromě akcí schválených v plánu činnosti na letošní rok nás ihned začátkem jara překvapily, ale i potěšily, akce organizované Ústředím ČSOL.

Už v prvních jarních dnech nám sdělili, že letošní putování Legiovlaku bude zahájeno na nádraží v Novém Jičíně, a to hned v úterý po velikonočních svátcích. Informovali jsme tedy veřejnost v Novém Jičíně a okolních obcích prostřednictvím městských a obecních úřadů a škol. Pomáhali jsme zajišťovat rezervace na komentované prohlídky, o které byl mimořádně velký zájem zejména od základních škol, pracovníků úřadů, ale i klubu seniorů. Moc nás potěšily jejich ohlasy. Všichni velmi chválili výstavu i vysokou úroveň a zajímavost komentářů personálu vlaku. Celkem zhlédlo Legiovlak v Novém Jičíně asi 3 500 návštěvníků. A jak nám bylo sděleno, byla to jedna z největších návštěvností v jeho dosavadním putování.

Začátkem května se naše jednotka organizačně podílela na pietních aktech ke Dni vítězství. V našem regionu spíše ke „dnům osvobození“, které zde probíhalo od 1. do 6. května 1945. Chtěli jsme, aby se po „covidových“ aktech vrátily také k slavnostnějšímu a důstojnějšímu průběhu. To se částečně podařilo. Jednotka zajistila vojenskou čestnou stráž a z podstatné části i účast na pietních aktech v Novém Jičíně, v blízkém Šenově a také v Koprivnici, Frenštátě, Fulneku, Studénce a v Odrách. Předseda jednoty se sestrou tajemnicí, novodobým veteránem br. Petrem Holubem a s nejstarší členkou jednoty veteránkou druhé světové války sestrou Danou Milátovou se zúčastnili také slavnostního setkání k výročí

osvobození Ostravy a Ostravsko-opavské operace, na které jsme byli pozváni předsedou ČSOL. Bylo to velmi hezké, milé i přínosné setkání a moc se nám líbilo.

V sobotu 13. května se uskutečnila určitě nejnáročnější akce jednoty za poslední období – Branný den pro děti a mládež. Do plánu byl zařazen poprvé, a to z podnětu výboru jednoty a Klubu vojenské historie Fénix Nový Jičín jako reakce na současnou bezpečnostní situaci ve světě. Chtěli jsme přiblížit dětem některé prvky branných dovedností, způsobů ochrany, ale také vojenský výcvik a historii ČSOL. Výbor jednoty s vedením KVH Fénix požádali o součinnost a podporu Obecní úřad v Šenově u Nového Jičína a Vojenský opravárenský podnik. Na jednáních byl dohodnut termín a prostor uskutečnění na tankodromu VOP.CZ. Byla také dohodnuta materiální podpora ze strany OÚ a VOP.CZ.

Program byl připraven s ohledem na schopnosti dětí a také zájmu a atraktivnosti. Děti absolvovaly branné disciplíny plížení, šplhání, použití ochranných prostředků, první pomoci a také střelbu ze vzduchovky a kuličkových zbraní. Děti plnění disciplín velmi zaujalo a pustily se do nich s velkou vervou. Jako odměnu obdržely diplom a mohly si opéci špekáček. Ke zvýšení atraktivnosti měly možnost si prohlédnout a ohmatat tank T 72, vojenskou Tatru 810, některé ruční zbraně, výstroj a výzbroj vojáka. V průběhu byla provedena i dynamická historická ukázka partyzánského boje, kterou připravil KVH Fénix. Branného dne se účastnilo cca 400 účastníků, z toho asi 1/3 děti, což snad nejvíce překvapilo samotné

pořadatele. A stejně tak i velmi kladný ohlas dětí i dospělých. Jsme si vědomi, že na úspěchu mělo vliv i hezké počasí, ale hlavně velká podpora a pomoc spoluorganizátorů VOP CZ, OÚ Šenov u Nového Jičína a také finanční dotace ČsOL a Ministerstva obrany ČR.

Koncem jara připravuje jednota spolu se ZŠ v Šenově u Nového Jičína exkurzi žáků do Národního památníku 2. světové války v Hrabyni. Po jeho rekonstrukci v loňském roce byl letos 30. dubna znovu otevřen s novou expozicí. Doufáme, že se žákům bude líbit. ■

Bambifest 2023

br. Bohumír Tomášek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝ BUDĚJOVICÍCH

V krajském městě České Budějovice je tato přehlídka již neodmyslitelně tradičním projektem, který přispívá k rozšiřování povědomí veřejnosti o aktivitách pro děti a mládež ve volném čase. I letos jsme se zúčastnili za podpory Ministerstva obrany ČR se stánkem Klubu vojenské historie České Budějovice a stánkem Jednoty ČsOL v Českých Budějovicích, kde byla k vidění historická vojenská technika a připomínka legionářů. Děti měly za úkol splnit střelbu z NERF zbraní, nebo vybarvit omalovánky či namalovat obrázek s vojenskou tematikou.

Akci oproti loňsku neprovázelo sluníčko, ale dobrá nálada se dostavila. Návštěvnost Bambifestu 2023 byla sice oproti loňsku menší, nicméně přišlo se podívat 2 168 návštěvníků. Program ve stáncích připravilo 159 organizátorů z 30 organizací, na pódiu akce vystoupilo 358 účinkujících z 25 organizací a souborů, kteří představili 32 pěveckých, hudebních, recitačních nebo tanečních vystoupení. Našimi stánky prošlo za sobotu, kdy jsme se účastnili, přes 150 dětí, které splnily zadané úkoly a dostaly

razítko na slosovatelný kupón. Odměnou bylo nejen razítko, ale i sladkosti a drobnosti jako placky POVV, časopis A-report, placka „Modrých baretů“, samolepky ČsOL, Aktivní zálohy a další maličkosti. Pro zahřátí organismu jsme do úkolů zařadili i kliky a dřepy. Těšíme se na ročník 2024. ■

Sjezd knihovníků v Malynivce

ses. Natalia Parfinenko
přeložila Xenie Kruchok

JEDNOTA ČsOL NA UKRAJINĚ

Dne 2. června se v rámci činnosti kulturního střediska obce Malynivka konal sjezd knihovníků Malynského kraje. Je to první výjezdní akce od začátku války na Ukrajině. Přesto se s nadějí na to nejlepší všichni sešli, aby přišli na nové nápady a vyměnili si nabyté zkušenosti.

V rámci akce předvedl dětský tým „Kalamajka“ sportovní scénku „Sport bez hranic“, která ukázala prvky sportů populárních v Evropě. Zatančily také tanec českých fanoušků.

Předsedkyně jednoty ČsOL Ukrajina ses. Natalia Parfinenko seznámila přítomné s novou literaturou, kterou pro knihovnu v Malynivce obdržela od pražského Ústředí ČsOL. Účastníci setkání se dozvěděli o historii bitvy u Zborova, která sehrála významnou roli v boji čs. legionářů o samostatný stát. Diskuze se rovněž vedla o tom, že národy Ukrajinců, Čechů a Slováků mají společnou minulost, a to včetně složité a mnohdy bolestné zkušenosti s Ruskem.

Knihovníci a děti se se zájmem ponořili do historie bratrských národů. Jako upomínku na setkání všichni obdrželi časopis Legionářský směr, brožury a pohlednice z produkce ČsOL.

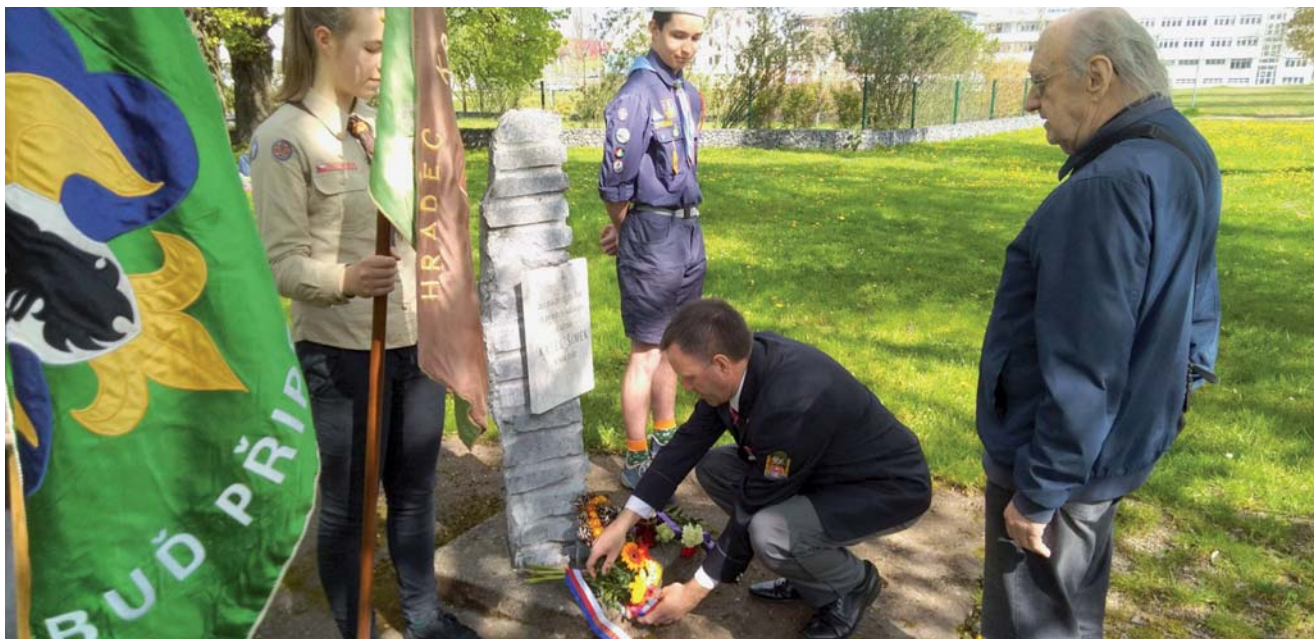
Ukrajina je velmi vděčná českému lidu za velkou materiální a morální podporu v současné válce. ■

Připomínka oběti Karla Šimka

text br. Radek Vorel
foto br. P. Dočekal

JEDNOTA ČSOL V HRADCI KRÁLOVÉ

Dne 30. dubna 2023 členové Jednoty ČSOL v Hradci Králové tradičně uctili památku sokola a skauta Karla Šimka, který tragicky zemřel po sabotážní akci proti německým okupantům v centru Hradce Králové před 78 lety. Krátké piety se zúčastnilo několik generací skautů z královéhradeckých oddílů, nejmladšímu bylo 7 a nejstaršímu 91 let.

Karel Šimek se narodil 15. srpna 1923 v Praze jako jediný syn Anny a Josefa Šimkových. Do roku 1936 žil se svými rodiči v Praze na Smíchově, poté se přestěhoval do Hradce Králové. Zde navštěvoval reálné gymnázium a vyšší strojní průmyslovou školu. Klíčovou osobností v Šimkově životě byl učitel gymnázia Antonín Litochleb (Šedý racek). Kromě základních vědomostí vštěpoval mládeži i vyšší principy. Na jeho popud se stal Karel členem II. královéhradeckého skautského oddílu. „Dvojka“ plynule pokračovala v činnosti i za okupace pod vedením Ladislava Soldáta. Roku 1941 Karel odmaturoval a nastoupil v gumárenském průmyslu jako mistr ve firmě Pendelastec. Během následujících let se zúčastnil odbojové činnosti „Dvojky“. Shromažďovali zbraně, zdokonalovali se ve výcviku v obsluze s nimi, trénovali první pomoc, prováděli sabotáže a připravovali se na otevřený boj. V červenci roku 1944 došlo zprostředkovaně k napojení na skupinu vedenou nadporučíkem dělostřelectva Josefem Šanderou alias „Velkým Josefem“ – velitelem paraskupiny BARIUM vysazené v noci z 3. na 4. dubna 1944 u Vysoké nad Labem. Při nácvičku přerušení telefonního spojení si Karel na podzim roku 1944 zlomil patní kost či kotník seskokem z telefonního sloupu. Od té doby se pravidelných setkání „Dvojky“ neúčastnil. Se zlomenou nohou se léčil v hradecké nemocnici a podstoupil operaci.

Osudným se mu stal večer 30. dubna roku 1945. Karel Šimek dorazil mezi půl desátou a desátou večer od Věkoš směrem k městu a po překročení mostku přes Piletický potok přeřezal polní telefonní linku vedenou provizorně těsně nad zemí. Spojení bylo vedeno z německého posádkového velitelství ve městě na velitelství německých leteckých sil na hradeckém letišti po pravé straně silnice. Z roští poblíž telefonního spojení Karla po přerušení kabelu překvapili dva němečtí vojáci, kteří

se jej snažili zastavit slovy „Halt, Hände hoch!“ Karel jejich výzvy nedbal a utíkal z místa činu směrem k městu. Oba muži proto stříleli, jeden z pušky a druhý z automatické pistole. Čtyři rány zasáhly Karla do hlavy a na místě ukončily jeho život. Byl přivolán tajemník německého kripa (Kriminalpolizei) Pavelka, který prošetřil událost, přivolaný lékař z Věkoš Dr. Slavotínka konstatoval smrt. Karlovo tělo bylo odvezeno do hradecké nemocnice, pitva nebyla provedena. V době zastřelení měl u sebe Karel pouze kapesní nožik. Hlídkka byla nastražena poblíž místa, kde došlo předchozího dne (29. dubna 1945) k přerušení kabelu. Jestli si Karel vymyslel tento úkol sám nebo mu jej někdo nařídil, není z dostupných zdrojů známo.

Svou měrou jistě přispěly skautské i sokolské ideály a vzor otce-vojáka. Rodiče byli následující den vyslýcháni hradeckým gestapem a bez vzneseného obvinění propuštěni. Pohřeb se konal v pardubickém krematoriu zehem 7. května 1945. Rakev údajně halila státní vlajka a poslední píseň, která Karla vyprovodila, byla Československá státní hymna.

Karel Šimek obdržel po válce in memoriam tato vyznamenání: Československý válečný kříž 1939, Junácký kříž Za vlast 1939–1945 – zlatý stupeň, „Lipové listy se stuhou“ (francouzské ocenění, které pro něj přivezli z Jamboree 1947 ve Francii královéhradečtí skauti).

Po roce 1948 byl otec Karla, major československé armády Josef Šimek vyhozen z armády a degradován na vojína. Kolem roku 1952 se rodiče museli v Hradci Králové přestěhovat z Průmyslové ulice do menšího bytu v Mánesově ulici. Pracovali ve skladu kuklenských Stavomontáží. Roku 1949 Ministerstvo vnitra oficiálně zamítlo žádost Ladislava Soldáta o zařazení skupiny II. oddílu královéhradeckých skautů k odbojovým organizacím. Bylo to odůvodněno tím, že skupina neměla odbojovou hodnotu. ■

5. ročník memoriálu Ludvíka Darovce

JEDNOTA ČsOL V Kladně

text ses. Eva Armeanová, předsdkyně jednoty
foto br. Stanislav Pítr

Na den 1. června 2023 připravila kladenská jednota ČsOL 5. ročník střelby z pistole na počest válečného veterána Ludvíka Darovce. Tato oblíbená střelecká soutěž se uskutečnila v příjemné atmosféře na střílnici ve Zvoleněvsi a zúčastnilo se jí 36 střelců a střelkyň.

Střelby zahájila předsdkyně jednoty ses. Eva Armeanová, která představila dceru Ludvíka Darovce ses. Miroslavu Čížkovou a jejího manžela Stanislava Čížka. Bratr Ludvík Darovec, který se zúčastnil bojů o osvobození republiky, byl dlouholetým členem kladenské jednoty.

Novému členovi Jiřímu Brtníkovi byl předán odznak a členský průkaz. Na závěr předsdkyně jednoty popřála hodně střeleckého štěstí a předala slovo panu Rubešovi, který přítomné seznámil s bezpečnostními pokyny. Poté br. Stanislav Pítr ustanovil střelecké dvojice a začal boj o medaile. Po sečtení všech terčů předsdkyně jednoty vyhlásila vítěze a předala poháry, medaile, diplomy a dárky. V kategorii žen zvítězila ses. Miroslava Čížková, která střílela s plným nasazením,

aby uctila památku svého otce, a nastřílela 89 bodů. Druhé místo obsadila Edita Volková s 85 body a třetí místo se 77 body si překvapivě vystřílela 83letá Hedvika Frýdlová, která střílela poprvé v životě. V kategorii mužů si první místo vystřílel Jaroslav Šíma, získal 99 bodů, druhé místo s 98 body obsadil Jiří Skála a třetí místo za 94 bodů získal Jiří Zaňka. Všichni také obdrželi pamětní listy.

Poděkování patří primátorovi statutárního města Kladna Milanu Volfovi za poskytnutí dotace a všem zúčastněným. ■

Střelecký memoriál v Břidličné

br. Antonín Zgažar
předseda jednoty ČsOL

JEDNOTA ČsOL V BRUNTÁLE „34. PĚŠÍHO PLUKU STŘELCE JANA ČAPKA“

V sobotu 3. června 2023 uspořádala jednota ČsOL v Bruntále střelecký memoriál. V pořadí již 10. ročník slavnostně zahájil předseda jednoty br. Antonín Zgažar, který na střelnici v Břidličné přivítal 27 účastníků, z toho osm členů jednoty. Poté následovalo poučení o bezpečnosti na střelnici a seznámení se zbraněmi, které provedl vedoucí střelby br. Roman Černý.

Po nástřelných ranách se přistoupilo k samotnému klání. Soutěžilo se ve třech kategoriích ve střelbě z malorážkové pušky na 50 m a malorážkové pistole na 25 m. Body z obou střelb se sčítaly. Předseda jednoty společně s vedoucím střelby předali nejlepším třem střelcům v každé kategorii diplomy a drobné ceny, ostatní účastníci obdrželi pamětní listy. V kategorii mužů zvítězil Adam Hasalík se 74 body, v kategorii žen obsadila první příčku sestra Jaroslava Blahová s 63 body a kategorii chlapců vyhrál Jakub Svoboda se 71 body.

Po skončení soutěžní části si účastníci zastříleli z „nesoutěžních“ zbraní – samonabíjecí pušky Simonov, pistole Glock,

útočné pušky vz. 58 a perkusní pušky. Po ukončení střelb přišly k chuti opečené špekáčky s chlebem a hořčicí.

Akci finančně podpořily Ministerstvo obrany ČR a Československá obec legionářská. ■

Střelecké klání tachovské jednoty

br. Jiří Kašpárek
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL V TACHOVĚ

U příležitosti konání střeleckého memoriálu, který se 27. května konal na střelnici Rychta Tachov, informoval předseda jednoty br. Jiří Kašpárek při úvodním nástupu účastníků o činnosti jednoty Tachov a uvedl organizace, které akci finančně podpořily. Potom bylo provedeno poučení o bezpečnostních opatřeních při střelbě, činnosti se zbraní a celkové organizaci soutěže.

Po skončení úvodu byla provedena samotná střelba. Soutěže se zúčastnilo 30 střelců. Každý střelec střílel jednotlivými ranami ze dvou zbraní, pistole a samopalu vz. 58. Soutěž proběhla bez problémů a bylo dosaženo dobrých výsledků. Po skončení střelby proběhlo vyhodnocení a předseda jednoty předal vítězům poháry a medaile. Soutěž se všem přítomným líbila a byla vyslovena celková spokojenost.

Spolupořadatelé:

Počet organizátorů: fi. Gomolák

Počet účastníků: 30 střelců

Zdroje financování: 16 000 Kč dotace Plzeňského kraje

Na Olomoucké muzejní noci

br. Milan Vyhliďal
místopředseda Jednoty

JEDNOTA ČsOL OLOMOUC 1 „6. čs. střel. PLUKU HANÁCKÉHO“

V pátek 19. května 2023 se členové Jednoty ČsOL Olomouc 1 „6. čs. střel. pluku Hanáckého“ zapojili do Olomoucké muzejní noci. V rámci programu, kdy množství galerií a muzeí ve městě otevřelo někdy i ne zcela přístupné prostory, olomoučtí legionáři připravili výstavku výzbroje a výstroje věnující se nejenom předválečnému Pěšímu pluku 6 Hanáckému, ale také druhoválečnému 1. čs. samostatnému polnímu praporu v SSSR. V rámci široce pojaté prezentace zazněla také přednáška o prvním vojenském vystoupení našich jednotek za druhé světové války na východní frontě – bitvě u Sokolova, jejíž kulaté výročí jsme si v březnu letošního roku po celé republice připomínali.

Celé setkání pak proběhlo v těsné spolupráci s Komunitním centrem pro válečné veterány v Olomouci a plně zapadlo do rámce dlouhodobě dobrých vztahů jak s výše uvedeným centrem, tak se samotnou olomouckou Správou posádky. Celé páteční odpoledne se k potěšení všech neslo v duchu značného návštěvnického zájmu. Naši členové nejenom odpovídali na zvědavé dotazy směřující k vystaveným předmětům, ale hodně dotazů ze strany návštěvníků směřovalo také

k jejím předkům bojujícím jak v řadách našich legií za první světové války, tak ve svazcích československé armády za druhé světové války. Závěrem je nutné jen říci, že pevně věříme, že se nejedná o poslední akci podobného zaměření. ■

IV. konference na téma historie cla, celnictví a finanční stráže

br. Petr Majer
předseda jednoty

JEDNOTA ČsOL VE FRÝDKU-MÍSTKU

Ve dnech 14.–16. dubna 2023 proběhla v budově bývalého oddělení finanční stráže v Prostřední Lipce u Králík IV. konference na téma historie cla, celnictví a finanční stráže, pořádaná Východočeským klubem celních veteránů. Z Jednoty ČsOL ve Frýdku-Místku se konference zúčastnila ses. Soňa Mikulová, br. Petr Majer a br. Ladislav Vallo.

Vyslechli jsme řadu velmi zajímavých příspěvků, br. Petr Majer hovořil o dozorcích finanční stráže Rudolfu Josiekovi, který byl zastřelen 28. září 1938 na Sokolovsku při obraně vlasti. Rudolfu Josiekovi bylo 24. dubna 2018 uděleno

zastupiteli města Třince čestné občanství in memoriam. V další části představil účastníkům konference tragický osud vojína Klementa Štastného, člena delimitační komise, který byl zavražděn polskými bojůvkami 11. listopadu 1920 při rozhraničování státní hranice mezi Československem a Polskem zhruba 500 metrů od vrcholu hory Čantoryje. Viníci nebyli nikdy odsouzeni. Vojína Klementa Štastného ocenil 11. listopadu 2017 tehdejší ministr obrany České republiky Martin Stropnický udělením Záslužného kříže ministra obrany ČR III. stupně in memoriam, který převzal jeho vnuk Ing. Leopold Malíš. ■

Výročí muže 28. října

br. Milan Mojžíš

JEDNOTA ČsOL V ČESKÉM KRUMLOVĚ

Dne 15. dubna uplynulo 150 let od narození Antonína Švehly, který patřil k pěti „muži 28. října.“ Tento hostivařský statkář a dlouholetý předseda Agrární strany byl jedním z vůdčích představitelů domácího odboje za první světové války. Od července 1918 stál v čele Národního výboru a osobně se podílel na vyhlášení samostatného státu.

V samostatné Československé republice patřil k předním osobnostem politického života a třikrát stál v čele vlády. Švehla byl znám jako mistr kompromisu a vynikal v řešení praktických politických otázek, za což si ho velmi vážil i prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Dne 12. prosince letošního roku uplyne i 90 let od jeho předčasné smrti. K příležitosti 100 let od založení Československé republiky mu byl dne 28. října 2018 propůjčen in memoriam Řád bílého lva.

U výročí jeho narození položili zástupci ČsOL věneček u jeho pomníku v Dolní Svinci, na jehož rekonstrukci se v roce 2018 podílela Československá obec legionářská. ■

Den s Armádou ČR

text a foto Bohumír Tomášek a P. Daňhel

JEDNOTA ČsOL V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

V rámci Dne s Armádou České republiky na Výstavišti 2023 se v pátek 2. června uskutečnilo krajské kolo branného závodu POKOS (Příprava občana k obraně státu) „Zvedněme děti od počítačů“. Branný závod připravuje Krajské vojenské velitelství České Budějovice ve spolupráci s Krajským úřadem Jihočeského kraje a Jednotou ČsOL v Českých Budějovicích, letos poprvé pod záštitou primátorky statutárního města České Budějovice paní Dagmar Škodové Parmové.

Zúčastnila se ho družstva tvořená žáky druhého stupně základních škol, vítězů školních a oblastních kol této soutěže ze 17 obcí s rozšířenou působností Jihočeského kraje, která se do provádění POKOS, formou organizací branných závodů, v letošním roce aktivně zapojila.

Páteční předstartovní rozsvička s vicemistrem světa v taekwondo nadrotmistrem Františkem Jeřábkem nastoupené soutěžící dozajista zahřála a odstartování závodu ředitelem KVV plukovníkem Jiřím Tršem bylo pro některé vysvozením. Ale nikdo předem nesliboval, že závod pořádaný vojáky bude snadný. Trať závodu a zejména úkoly plněné na 17 stanovištích, rozmístěnými v areálu českobudějovického Výstaviště, a. s., prověřilo závodníky po stránce fyzické i psychické, včetně jejich schopnosti týmové spolupráce.

Ačkoli „vítězi se stali všichni“, jak při vyhodnocení soutěže konstatoval plukovník Tršo, tím prvním a vítězným družstvem krajského kola se stal „Batalion“ z českobudějovické ZŠ Pohůrecká (v loňském ročníku se umístili na 3. místě). Členové družstva obdrželi atraktivní ceny a v současné době probíhá jednání o náhradní nominaci do celostátního kola dalšího branného závodu pořádaného Československou obcí legionářskou, které se z technických důvodů nečekaně odehrálo před realizací našeho krajského kola.

Sobota se nesla již v nesoutěžním duchu a návštěvníci výstaviště si mohli prohlédnout vojenskou techniku a techniku IZS (hasiči, záchranáři, policie ČR, městská policie, vězeňská služba atd.). Na ploše před Národním pavilonem Z se konala

dynamická ukázka posluchačů Vojenské střední školy v Moravské Třebové v boji zblízka technikami MUSADO MCS. Další ukázky ze zadržení pachatelů předvedla Vězeňská služba ČR.

V Národním pavilonu Z probíhala výstava fotografií Ten druhý život, výstava bannerů k tématice POKOS, výstava bannerů LIDICE a putovní výstava o historii Československé obce legionářské. Na pódiu se vystřídal malý orchestr Vojenské hudby Armády ČR a Vojenský umělecký soubor ONDRÁŠ, o tématu atentátu na R. Heydricha vystoupil historik Eduard Stehlík.

Začínáme pracovat na dalším ročníku Dne s Armádou ČR a při akcích POKOS se těšíme opět na viděnou v roce 2024. ■

IX. ročník Memoriálu Augustina Rebce zná své vítěze

JEDNOTA ČSOL V MĚLNÍCE

Ve středu 10. května 2023 se na atletickém stadionu pod Tyršovým domem na Mělníce pod záštitou starosty města Ing. Tomáš Martince, Ph.D., uskutečnil IX. ročník „Memoriálu Augustina Rebce“.

Letošní branné soutěži počasí přálo a vše proběhlo bez problémů. Po sprintech na 50 a 100 metrů se závodníci vystřídali v hodu břemenem, další zatím absolvovali skoky do dálky. V atletickém trojboji letos bojovalo o vítězství 101 sportovců. Po přepočítání nejlepších výkonů na body byli vyhlášeni vítězové, kteří v jednotlivých kategoriích obdrželi poháry, medaile a diplomy.

Nejlepší v jednotlivých kategoriích byli: mladší žákyně II – 1. Marie Anna Weitoshová, 2. Lucie Rychtecká, 3. Laura Hadrabová; mladší žáci II – 1. Adam Bombara, 2. Alex Aleksandr Christov a Adam Buchta, 3. Antonín Kalabus; mladší žákyně I – 1. Gábina Šeráková, 2. Olivie Šístková, 3. Bibiana Bubníková; Mladší žáci I – 1. Vojtěch Postl, 2. Ondřej Vacek, 3. Jan Šíma; žákyně – 1. Elen Šporková, 2. Kateřina Nováková, 3. Zuzana Coufalová; žáci – 1. Lukáš Křížek, 2. Matyáš Vík a Tomáš Skřípský,

3. Milan Stočes; mladší ženy – 1. Kateřina Kalfířtová, 2. Veronika Fialová, 3. Jana Machutková; mladší muži – 1. Matěj Smíšek, 2. Jan Valsa; muži – 1. Daniel Hadraba, 2. Jan Kačer, 3. Bohuslav Bubník. Kompletní výsledky jsou zveřejněny na webových stránkách www.sokol-melnik.cz.

Memoriál se uskutečnil s finanční podporou Ministerstva obrany ČR, Města Mělník, Československé obce legionářské a České unie sportu.

Augustin Rebec (30. 7. 1905–24. 10. 1942) byl náčelník tělocvičné jednoty Sokol na Mělníce, všestranný sportovec a cvičitel. V době nacistické okupace byl společně s dalšími 261 osobami popraven za podporu parašutistů, kteří provedli atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha. Z mělnických Sokolů s Augustinem Rebem byli popraveni také Božena Rebcová, Ferdinand Černický, Miloslav Černický, Marie Černická, Václav Mareček, Marie Marečková a Libuše Marečková. ■

Slavnosti svobody 2023 a POKOS na Písecku

text a foto ses. Eva Veselá a br. Jaroslav Pospíšil

JEDNOTA ČsOL V PÍSKU

Slavnosti svobody 2023 uspořádala Jednota ČsOL v Písku v rámci dlouhodobého projektu Město Písek nejen pětáctýřicátý spolu s městem Písek a dalšími spolky.

Tradičně jsme zahájili Slavnosti svobody dvěma brannými soutěžemi pro týmy žáků základních škol jako POKOS (Příprava občanů k obraně státu), jež jsme zorganizovali 25. dubna v Milevsku a 3. května 2023 v Písku. Akce se zúčastnilo vždy 11 týmů základních škol příslušné obce s rozšířenou působností. Při těchto akcích nám výrazně pomohli profesionálové z Integrovaného záchranného systému (Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje, Policie České republiky, Sboru dobrovolných hasičů, Českého červeného kříže) a Armády České republiky (Krajského vojenského velitelství České Budějovice, 42. mechanizovaného praporu „Svatováclavského“ z Tábora a 25. protiletadlového raketového pluku ze Strakonice). Předávání ocenění se zúčastnili oba starostové měst, Milevska pan Ivan Radosta a Písku pan Michal Čapek. Předali také putovní pohár nejlepšímu družstvu. Nejlepší týmy postoupily do krajského kola pořádaného ředitelem KVV České Budějovice plk. gšt. Ing. Jiřím Tršem.

Naše jednota uspořádala v pátek 5. května v poledne další setkání se žáky základní školy v Palackého sadech u pomníku letcům britského Královské letectva z Písecka a se zástupci základní školy E. Beneše na Lesním hřbitově společně s krátkou pietou. Děti si samy navrhly příští akce zpestřit

připomenutím jednotlivých životních osudů hrdinů Písecka a již na tom začínají pracovat. V Palackého sadech mezi sebou uvítali přítomní poslankyni Evropského parlamentu Radku Maxovou, která dlouhodobě podporuje naše aktivity.

Odpoledne jsme následně připomněli spolu s občany a pamětníky tuto historickou událost u radnice v Písku. Písečtí občané prostřednictvím Revolučních národních výborů za podpory studentů zorganizovali a převzali tehdy moc. V čele obou výborů byli tehdy legionáři Václav Moravec a Ladislav Komorád. S hlavními projevy vystoupili senátor Tomáš Fiala a místopředseda Jednoty ČsOL v Písku br. Jaroslav Pospíšil. Akci moderoval náš mladý člen br. Martin Lanc, který se v moderaci osvědčil již dříve. Následně jsme položili květiny u pamětních desek na Zástavském mostě přes řeku Otavu, která v roce 1945 tvořila demarkační čáru.

Nedělní podvečer patřil pietě u pomníku tragédie 21 občanů z Oslovska. Kromě starosty obce již tradičně vystoupil také místopředseda Jednoty ČsOL v Písku.

V pondělí 8. května jsme spolu s městem uspořádali další vzpomínkovou akci pro veřejnost k 78. výročí konce druhé světové války opět moderovanou br. Martinem Lancem. Promluvila místostarostka města paní Petra Trambová, pan

senátor Tomáš Fiala a předsedkyně Jednoty ČsOL v Písku ses. Eva Veselá. Milé bylo naše setkání s vnučkou pplk. Komoráda paní prof. Dr. Olgou Štěpánkovou. Společně s občany města jsme v tento den uctili památku obětí nacismu na Lesním hřbitově a sídlišti Portyč.

V odpoledních hodinách se tradičně 8. května zúčastňujeme pietního aktu v nedalekých Bernarticích, kde za druhé světové války došlo ke dvěma tragickým událostem spojeným s postřelením desítek zdejších občanů, a to v roce 1942 a v posledním dni války, 8. května 1945. I legionář Jiří Urban byl popraven a později nalezen zastřelený ve studni. Podobný osud čekal desítky občanů Bernartic, když čekali nastojení k uvítání spojeneckých vojsk a místo toho je stahující se německá vojska připravila o to nejcenější. A tak radost z osvobození byla v Bernarticích zalita krví a dlouhodobým hlubokým žalem rodin a sousedů. S pokorou tedy připomínáme tyto události, aby mladší generace věděly, že jen činy mohou zabránit totalitě a násilí a ubránit demokracii. ■

Rekonstrukce a prodej parní lokomotivy 433.025

Od počátku projektu Legiovlak bylo jedním z velkých cílů naší Obce zařazení parní lokomotivy do této soupravy. Přestože se již od roku 2013 snažilo vedení našeho projektu zajistit k historické soupravě parní lokomotivu, nepodařilo se najít žádné uspokojivé řešení. Žádosti o zápůjčku od NTM i ČD nebyly ze strany partnerů akceptovány a až po několika měsících jednání došlo k dohodě se spolkem Iron monument club Plzeň. Tento spolek nám původně nabízel k odkupu historickou parní lokomotivu 433.025 za částku 2 mil. Kč. Československá obec legionářská nakonec zakoupila tuto parní lokomotivu v prosinci roku 2016 od IMC Plzeň v předrenovačním stavu, a to za 1 Kč s příslibem spolupráce na jejím zprovoznění.

Následně byla dne 5. ledna 2017 mezi ČsOL a DKV Plzeň uzavřena smlouva o dílo k provedení hlavní opravy lokomotivy dle rozsahu dané předpisem ČSD V43 a cena opravy byla předběžně stanovena na 7 000 000 Kč. V letech 2017–2020 pak na lokomotivě probíhaly práce dle uvedeného předpisu. V tomto období se podařilo zajistit generální opravu kotle, rekonstrukci boudy, nádrží, rámu, výrobu nových pružnic a mnoho dalšího. Bohužel na jaře roku 2021 náhle zemřel hlavní garant opravy pan Michal Heindl, jenž byl vedoucím oprav v DKV Plzeň. Na popud DKV Plzeň došlo k jednání o dalším osudu projektu, který pro nedostatek odborných pracovníků potřebných k jeho dokončení měl být přesunut na jiné pracoviště ČD. Jako garant dokončení opravy se tak měl dle vzájemné dohody stát v roce 2021 subjekt CHV Lužná, který měl navázat na rozpracovanou rekonstrukci parní lokomotivy. Ze strany ČsOL následovalo jednání Republikového výboru a schválení procesu dokončení lokomotivy v CHV Lužná. Na základě souhlasného stanoviska RV bylo dne 24. října 2021 předloženo ze strany ČD finální znění smlouvy o dílo na dokončení rekonstrukce. Tato smlouva byla ze strany ČsOL podepsána a odeslána zpět k podpisu do ČD. V průběhu podzimu 2021 a jara 2022 bylo ze strany ČsOL urgováno zaslání smlouvy zpět. Zhotovitel nám následně sdělil, že čeká na uvolnění výrobní kapacity a rekonstrukci dílenské haly s tím, že počítá se započítáním prací na lokomotivě během druhého kvartálu roku 2022. V létě roku 2022 jsme pak byli telefonicky informováni, že CHV Lužná zakázku realizovat nebude pro nedostatek vlastního personálu.

Toto však bylo v rozporu s předem domluvenými pracemi a jednostranně tak došlo k ukončení celého díla, jehož jasným cílem bylo připojení lokomotivy do soupravy Legiovlaku. Proto

jsme také neprodleně začali v srpnu 2022 jednat o dalším osudu naší parní lokomotivy, pro jejíž finální rekonstrukci se nám nepodařilo zajistit zhotovitele. Oslovili jsme tak několik subjektů, které v průběhu let 2018–2022 projevily zájem o odkup této parní lokomotivy. Po dlouhých jednáních se podařilo s jedním ze zájemců domluvit prodej naší lokomotivy za částku odražející náklady vynaložené ze strany ČsOL do její rekonstrukce. Parní lokomotiva byla následně dne 30. října 2022 převezena do lokomotivního depa Letohrad. Následoval proces uvnitř ČsOL, kdy řádný Republikový sněm ČsOL, jakožto nejvyšší orgán našeho spolku, schválil její prodej za výše stanovených podmínek, který byl také v průběhu června 2023 realizován.

Přestože se nám nakonec nepodařilo dosáhnout stanoveného cíle, tedy navrácení lokomotivy na koleje, podařilo se nám ji dostat do stavu, který by ji mohla závidět leckterá jiná parní lokomotiva. Nezbývá, než držet palce novému majiteli, že se mu podaří sehnat tým odborníků, který opravu lokomotivy dokončí a spatříme ji jednou v čele našeho Legiovlaku. To je totiž také jeden z cílů nového majitele.

Na závěr nezbývá než krátce okomentovat trapné útoky našich bývalých členů na netransparentnost našeho konání ve věci parní lokomotivy. ČsOL je sebevědomá organizace s kvalitním systémem svého řízení, které domnělé machinace ze svého principu neumožňuje. A těmto pánům těž nutno vzkázat, že pokud budou chtít vidět, kam se naše prostředky z prodeje podějí, mohou navštívit až do roku 2026 Legiovlak na jeho trase po České republice. Právě na jeho provoz budou prostředky z prodeje použity, jak se též usnesl Republikový výbor ČsOL. ■

Časopis Legionářský směr navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Československou obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je prezentovat rozsáhlou a různorodou činnost Československé obce legionářské, připomínat odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Československé obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

VYDAVATEL: Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2, www.csol.cz, tel.: +420 224 266 235, fax: +420 224 266 274, e-mail: sekretariat@csol.cz **ŠÉFREDAKTOR:** Jiří Filip, tel.: +420 734 315 634, e-mail: tajemnik@csol.cz **EDITOR:** Marcela Volfová, e-mail: volfova@csol.cz **GRAFICKÁ ÚPRAVA, TISK A DISTRIBUCE:** Vydavatelství MAC, spol. s r.o.,

Na Spojce 968/7, 101 00 Praha 10 - Vršovice **ADRESA REDAKCE:** Československá obec legionářská, Sokolská 33, 120 00 Praha 2 **UZÁVĚRKA ČÍSLA:** 28. června 2023, **EVIDENČNÍ ČÍSLO:** MK ČR E 20912, Elektronickou podobu Legionářského směru naleznete na: www.csol.cz v rubrice Projekty. ■

Československá obec legionářská a Nadační fond Vojtěcha Preissiga
si Vás dovoluji pozvat na vernisáž výstavy

150 LET VOJTĚCHA PREISSIGA

31. 7. 2023 od 17:00 h

Výstava potrvá do 22. 9. 2023

Muzeum československých legií
Sokolská 33 (vchod z ulice Kateřinská)
Praha 2

 NADAČNÍ
FOND
Vojtěcha PREISSIGA

Muzeum československých legií

br. Vlastimil Kříšťan

Baret Československé armády ve Francii

Čechoslováci soustředěvaní v roce 1917 ve Francii zprvu nosili při výcviku standardní francouzské uniformy s lodičkami. Výnos francouzského prezidenta Raymonda Poincaré o vzniku samostatné Československé armády z prosince 1917 uvedl do pohybu snahu odlišit její jednotky od francouzských. Charakteristickým symbolem československých legionářů se stal baret.

„Instrukce francouzského Ministerstva války a Národní rady československé o vytvoření autonomní Československé armády“ vydaná v Paříži dne 7. února 1918 určovala, že „Národní rada přijímá pro československou armádu: a) pokrývku hlavy: V boji helmu Adrian opatřenou zvláštním odznakem. Za každé jiné příležitosti soukenný baret barvy mořeny barvířské, opatřený rovněž zvláštním odznakem.“ Uvedená mořena barvířská určovala baretům rudou barvu. V této variantě je na náborových plakátech také zveřejnil Vojtěch Preissig. Výsledné baretu byly ovšem ušity z tří dílů tmavě modrého (chrpového) nečesaného sukna s jednoduchým bavlněným potítkem. Čapku na přednici doplnil tzv. sdružený znak odboje z bílého kovu. Baretu důstojníků doplňovaly kolem odznaku příslušné hodnostní proužky.

K výrobě československých součástí uniform se mělo přikročit v březnu 1918.

Legionáři v Cognacu baret poprvé obdrželi až 3. června 1918, šest dnů před odchodem na frontu. Na fotografiích lze sledovat velmi svébytné pokusy o nošení a úpravu této nezvyklé pokrývky hlavy, neboť první předpis na nošení čs. baretů vznikl teprve v únoru 1920. Čechoslováci si zvláštní vzhled uniformy žárlivě střežili a čepice neodkládali např. ani při sokolských cvičeních.

Obdobné baretu používali v letech 1918–1919 rovněž dobrovolnické formace v ČSR, v letech 1919–1920 byly standardní pokrývkou československé armády a veteráni je hrdě nosili na slavnostech. Za druhé světové války byly baretu součástí čs. stejnokroje ve Velké Británii a i dnes baretu užívá stejnokroj AČR a také stejnokroj ČSOL.

